

Nr 208.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående omorganisation av generalpoststyrelsen m. m.; given Stockholms slott den 11 mars 1927.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

C. Meurling.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1927.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, HELLSTRÖM, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG.

Departementschefen, statsrådet Meurling anför:

I skrivelse den 18 oktober 1926 har generalpoststyrelsen framlagt förslag till omorganisation av styrelsen och postdirektionerna ävensom angående viss ändring av indelningen i postdistrikt m. m.

Över detta förslag har kommunikationsverkens lönenämnd den 22 november 1926 avgivit utlåtande, varefter generalpoststyrelsen ånyo yttrat sig den 17 december 1926 och därvid vidhållit sina i ovanberörda skrivelse den 18 oktober 1926 avgivna förslag.

Bihang till riksdagens protokoll 1927. 1 saml. 179 häft. (Nr 208—209.) 1

Tillika hava framställningar i ärendet inkommit från Posttjänstemännens förening och Luleå köpmannaförening.

Innan jag övergår att behandla det föreliggande omorganisationsförslaget, anhåller jag att i korthet få redogöra för den nuvarande organisationen av generalpoststyrelsen och postdirektionerna m. m. ävensom för de huvudsakliga förändringar, som i organisatoriskt hänseende vidtagits sedan den senaste omorganisationen år 1909.

**Nuvarande
organisa-
tion.**

Den centrala förvaltningen, generalpoststyrelsen, utgöres av en generaldirektör, såsom chef för postverket, och fem byråchefer, såsom ledamöter av styrelsen och chefer för var sin byrå. En av byråcheferna är förordnad att vara generaldirektörens ställföreträdare. För deltagande i styrelsens behandling av vissa ärenden rörande postsparbanken och postgirorörelsen förstärkes styrelsen med tre postsparbanksfullmäktige.

Enligt gällande instruktion för generalpoststyrelsen avgöras de till styrelsens handläggning hörande ärendena med vissa angivna undantag av generaldirektören efter föredragning av byråchef, byrådirektör, förste intendent, ombudsmannen, kamrer, sekreterare eller särskilt förordnad posttjänsteman. Genom arbetsordningen eller särskilt beslut äger styrelsen överlämna åt nämnda tjänstemän att avgöra viss grupp av ärenden, vilka ankomma på styrelsens handläggning men icke äro av beskaffenhet att i varje fall påkalla styrelsens egen prövning. Generaldirektörens ställföreträdare har i sådan egenkap att i den omfattning generaldirektören bestämmer biträda honom vid utövningen av hans ämbete.

Fördelningen av ärendena mellan byråerna bestämmes enligt instruktionen av styrelsen i arbetsordningen, och gäller härutinnan för närvarande följande:

Första byrå n handlägger ärenden angående inrättande och indragning av postanstalter samt om dessas indelning i klasser, antagande och utbildning av samt avlöning, ledighet, avsked och pension för postverkets personal, frågor angående postbefordringen å järnväg och landsväg, sjöledes och med luftfartyg samt i allmänhet ärenden angående postverkets personal och posttrafiken.

Till andra byrå n s handläggning höra ärenden angående inkomstberäkning, kapitalökningsanslag samt driftkostnadsstater för verket, fastighetsförvaltning, inventarier, förhyrande av postlokaler, anskaffande av blanketter, persedlar och effekter av olika slag samt förbrukningsartiklar, stämpelväsendet, frankoteckensförråd, folkpensionsutbetalningar, likvider med utländska postförvaltningar, upprättande av postverkets huvudböcker, kassarörelse, revision av medelsräkenskapshandlingar, förvaltning av pensionsfond och understöds-kassor samt i allmänhet ärenden rörande postverkets medelsförvaltning ävensom ärenden rörande ålderdomsunderstöd och ett stort antal frågor, hänförande sig till vissa särskilda förmåner enligt avlöningsreglementet, såsom flyttbidrag, läkarvård m. m.

Tredje byrå n handlägger ärenden angående postverkets eller styrelsens organisation, avslutande av internationella postavtal, postavgifter, postverkets olika instruktioner, reglementen, cirkulär och taxor, statistiska ärenden, arkiv och bibliotek samt i allmänhet ärenden avseende posttjänstens organisation samt därmed de inrikes och utrikes postförfattningarna.

Till fjärde byrå n s handläggning höra ärenden angående avskrivning, avkortning och restitution, revision av vissa räkenskapshandlingar, upprättan-

de och granskning av räkningar i förbindelse med utländska förvaltningar, reklamationer, ersättning för bortkomna eller skadade försändelser och felaktigt utbetalade postanvisningsmedel, tillgrepp av postförsändelser eller postverkets medel, ärenden angående fel och försummelse av tjänsteman eller poststationsföreståndare samt i allmänhet postverket berörande juridiska frågor.

Femte byrån slutligen handhar postsparbanken och postgirorörelsen.

Byråernas nuvarande avdelningar och uppsättning av personal av lägst 17:e lönegraden framgå av nedan angivna uppgifter:

Å första byrån äro anställda två sekreterare i 26:e lönegraden, den ene för personalavdelningen och den andre för trafikavdelningen, samt en sekreterare i 24:e lönegraden såsom föreståndare för postverkets undervisningsanstalt. Å såväl personal- som trafikavdelningen finnas dessutom en notarie, en kontrollör och en förste postassistent. Till byrån höra vidare militärassistenten och den å generaldirektörens expedition tjänstgörande förste postassistenten.

Å andra byrån finnas fyra avdelningar, vilka förestås av en byrådirektör (28:e lönegraden), en förste intendent (27:e lönegraden) samt en intendent (för förrådet m. m.) och en sekreterare, bägge i 24:e lönegraden. Byrådirektörens avdelning, som omfattar arbetet med generalavräkningar med främmande postförvaltningar, kassa- och räkningsväsendet, medelsrevision, fondförvaltning och folkpensionsutbetalningar, består av följande underavdelningar, nämligen byrådirektörsexpeditionen med en revisor och bokhållare och en förste postassistent, huvudkassan med en intendent (24:e lönegraden) såsom huvudkassör och en revisor och bokhållare såsom kassakontrollant, medelsbokhållarkontoret med en revisor och bokhållare såsom föreståndare och en förste postassistent, medelsrevisionen, uppdelad i två revisionslotter, vardera med en revisor såsom föreståndare samt en kontrollör och en förste postassistent, samt pensionsavdelningen med en revisor och en förste postassistent. — Under förste intendenten höra frimärksförrådet med en kontrollör och stämpelexpeditionen med en förste postassistent. — Förrådsintendenten har under sig blankettförrådet under ledning av en aktuarie (21:a lönegraden), persedelförrådet med en förrådsförvaltare (21:a lönegraden) såsom föreståndare och en förste postassistent, blankettryckeriet med bokbinderiet med en aktuarie såsom ledare och en förste postassistent, frimärkstryckeriet med en kontrollör såsom föreståndare samt verkstaden under ledning av en verkstadsingenjör å extra stat. — Sekreteraren tjänstgör å kansliet, där jämväl äro placerade två notarier, en kontrollör och två förste postassistenter.

Å tredje byrån äro anställda två sekreterare, den ene, i 26:e lönegraden, huvudsakligen för ärenden angående den internationella posttjänsten och den andre, i 24:e lönegraden, företrädesvis för ärenden rörande den inrikes posttjänsten, särskilt postala författningar och reglementen. Till byrån höra kansliet, där förutom sekreterarna tjänstgöra en notarie, en kontrollör och en förste postassistent, taxekontoret och statistiska kontoret, vardera med en förste aktuarie (24:e lönegraden) såsom föreståndare, varjämte å dessa kontor finnas en respektive två förste postassistentbefattningar, registratorkontoret med en registrator samt generalpoststyrelsens arkiv och bibliotek, varest äro placerade två förste postassistenter, den ene såsom föreståndare för avdelningen.

Å fjärde byrån äro placerade styrelsens ombudsman och en sekreterare i 26:e lönegraden. Byråns avdelningar äro kansliet med två notarier och en kontrollör, ombudsmansexpeditionen med en notarie

såsom biträde åt ombudsmannen, reklamationsskontoret, som förestås av en förste aktuarie i 24:e lönegraden och varest dessutom tjänstgöra en kontrollör och två förste postassistenter, inrikes postanvisningsrevisionen, utrikesrevisionen och tidningsrevisionen, vilka var och en förestås av en revisor och å vilka finnas placerade respektive en kontrollör, två förste postassistenter och två förste postassistenter.

Femte byrån är uppdelad i postsparbanksavdelningen och postgirokontoret. Å byrån äro placerade en kamrer i 26:e lönegraden och en sekreterare i 24:e lönegraden. Å postsparbanksavdelningen tjänstgöra en revisor, en kontrollör och en förste postassistent samt å postgirokontoret fyra tillförordnade kontrollörer och två förste postassistenter, därav en tillförordnad.

I postalt hänseende är riket delat i sex distrikt, nämligen södra, västra och östra distrikten, Stockholms distrikt samt mellersta och norra distrikten. Distriktsförvaltningen inom varje distrikt utgöres av en postdirektion, vars chef är en postdirektör med en överkontrollör såsom hans närmaste man och ställföreträdare. Å postdirektionerna finnas en förste kontrollör, två eller tre kontrollörer samt tre eller fyra förste postassistenter jämte erforderlig personal av lägre grad.

Den nuvarande organisationens tillkomst och utveckling.

Beträffande tillkomsten och utvecklingen av den nuvarande organisationen av generalpoststyrelsen och distriktsförvaltningarna, vilken organisation i hudsak förskriver sig från år 1909, må erinras om följande:

Vid 1909 års omorganisation av postverket minskades genom sammanslagning av dåvarande kansli- och trafikbyråerna antalet byråer i generalpoststyrelsen från fem till fyra, nuvarande första, andra, tredje och fjärde byråerna, därvid första byrån motsvarar berörda sammanslagna byråer. Vidare ersattes de då befintliga fem postinspektionerna samt de under särskilda postdirektörer lydande förvaltningarna i Stockholm, Göteborg och Malmö med de nuvarande sex postdirektionerna. I samband härmed genomfördes från och med år 1910 en decentralisation av åtskilliga ärenden från generalpoststyrelsen till distriktsförvaltningarna.

Emellertid växte postverkets rörelse snabbt genom dels posttrafikens ökning och dels tillkomsten av nya arbetsuppgifter och verksamhetsgrenar. Med anledning av stämpelväsendets överflyttning till postverket höjdes från och med år 1918 intendentsbefattningen för frimärksförrådet å andra byrån till sekreterarbefattning med årligt tilläggsarvode av 500 kronor. Samtidigt nyinrättades å nämnda byrå den nuvarande förrådsintendentsbefattningen för handläggning av ärendena angående upphandling och förråd samt för övervakande av den då nytillkomna verkstaden och tryckeriet.

För att bereda minskning i byråchefens å första byrån arbetsuppgifter framlades på hemställen av generalpoststyrelsen för riksdagen år 1918 förslag om inrättande av en byrå för trafikärenden. Förslaget avslogs av riksdagen, som ifrågasatte, om icke genom decentralisering av åtskilliga mindre viktiga ärenden generalpoststyrelsens arbetsmängd skulle kunna i ej ringa mån begränsas.

Med anledning av detta riksdagens uttalande genomfördes från och med den 1 februari 1919 ytterligare decentralisation av ärenden från generalpoststyrelsen till distriktsförvaltningarna samt från dessa till lokalförvaltningarna (postmästarna).

I samband med 1919 års lönereglering för kommunikationsverken vidtogos

från och med den 1 juli 1920 vissa smärre organisatoriska ändringar beträffande generalpoststyrelsen och distriktsförvaltningarna. Å första byrån utbyttes den notarietjänst, vars innehavare var föreståndare för postverkets undervisningsanstalt, mot en sekreterarbefattning. Å andra byrån höjdes kamrerartjänsten till byrådirektörsbefattning och ovanberörda sekreterartjänst för frimärksförrådet och stämpelärendena till förste intendentsbefattning. Å tredje byrån nyinrättades den nuvarande sekreterarbefattningen för den inrikes posttjänsten. Därjämte nyinrättades en förste kontrollörsbefattning vid var och en av postdirektionerna.

För utövande av den direkta tillsynen av verkstadsdriften förordnades jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande från och med den 1 februari 1923 på viss tid en verkstadsingenjör, vilken befattning alltjämt uppehålles.

Med ingången av år 1923 tillkom i anledning av postsparbankens inordnande i postverket den nuvarande femte byrån, under vilken med ingången av år 1925 den då nyinförda postgirorörelsen förlades.

Genom beslut den 24 augusti 1920 uppdrog Kungl. Maj:t åt en kommitté — vilken antog benämningen 1920 års postkommitté och sedermera ersattes av 1923 års postkommitté — att i enlighet med vissa angivna grunder verkställa utredning och avgiva förslag bland annat rörande förekomsten av överkvalificerad arbetskraft inom postverkets olika förvaltningar samt i vad mån och på vad sätt denna arbetskraft kunde ersättas med efter arbetets art lämpad arbetskraft.

Kommittéerna avgåvo den 31 maj 1923 utlåtande och förslag angående revision av vissa personalförhållanden inom postverket samt ifrågasatte därvid i organisatoriskt hänseende dels en fortsatt decentralisation av ärenden från generalpoststyrelsen till distriktsförvaltningarna samt från dessa till överpostmästarna och postmästarna, dels en lämpligare fördelning av ärendena mellan styrelsens byråer, dels och en ändrad distriktsindelning i syfte att vinna en uppdelning av norra distriktet.

Sedermera har generalpoststyrelsen i skrivelser den 17 januari och den 21 november 1925 avgivit förslag till utvidgad befogenhet för överpostmästarna samt till ändrad distriktsindelning.

Slutligen har Kungl. Maj:t den 4 juni 1926 i samband med omklassificering av postkontoren bemyndigat generalpoststyrelsen att utan hinder av de av Kungl. Maj:t tidigare utfärdade bestämmelser beträffande de styrelsen underlydande förvaltningarnas verksamhet utfärda föreskrifter angående ökad befogenhet för postmästarna.

I sin skrivelse den 18 oktober 1926 anför *generalpoststyrelsen* till en början:

Vid prövning av frågan om ytterligare överflyttning av ärenden från styrelsen till underordnade organ hade styrelsen kommit till den uppfattningen, att en sådan åtgärd icke skulle vara ur ekonomisk synpunkt fördelaktig och att styrelsen således även framdeles borde handlägga i stort sett samma ärenden som hittills. I fråga om ärendenas fördelning mellan de olika postala förvaltningsinstanserna skulle visserligen avsevärda inskränkningar i kostnaderna för postdirektionerna uppstå genom dessas uteslutande såsom mellaninstans beträffande vissa grupper av ärenden. Emellertid hade styrelsen efter en ingående prövning av spörsmålet funnit, att en dylik beskärning av postdirektionernas nuvarande verksamhetsområde icke skulle vara lämplig. I stället hade styrelsen för avsikt att åvägabringa en strängare arbetsfördelning vid ärendenas behandling mellan de olika förvaltningsinstanserna och i övrigt en större förenkling i utredningsförfarandet utan att eftersätta kravet på utredningens fullständighet och tillförlitlighet. Detta skulle kunna ske därigenom,

Föreliggande omorganisationsförslag.

Allmänna synpunkter.

att den del av förekommande utredningar och dylikt, som krävde särskild kännedom om de lokala förhållandena, i första hand utfördes av postmästarna. På grund av förut omfördälda bemyndigande av Kungl. Maj:t den 4 juni 1926 hade styrelsen för avsikt att inom den närmaste tiden giva postmästarna ökad befogenhet. Beträffande överpostmästarna ansåge styrelsen, att den utvidgning av deras befogenhet, som styrelsen ifrågasatt i sin skrivelse den 21 november 1925, borde genomföras.

Styrelsen anser sig alltså icke böra föreslå några mera genomgripande förändringar av 1909 års organisation av postverkets olika förvaltningsinstanser utan inskränker sig till vissa förenklingar i de nuvarande formerna för samarbetet mellan förvaltningsinstanserna. I samband härmed framhåller styrelsen önskvärdheten av att erhålla full befogenhet att utfärda instruktioner för postdirektionerna liksom för övriga underlydande myndigheter.

Beträffande behövligheten av en omorganisation av generalpoststyrelsen anför styrelsen till en början bland annat följande:

Sedan 1909 års omorganisation hade posttrafiken visat en synnerligen stark stegring, varjämte åtskilliga nya och för den egentliga poströrelsen främmande arbetsuppgifter tillförts postverket. På grund härav hade styrelsens arbete och ansvar i hög grad ökats. I samma riktning hade ock verkat vissa andra omständigheter, som icke stode i direkt samband med poströrelsens intensitet och omfattning, nämligen förskjutningen av arbetsuppgifter från tjänstemän med högre till tjänstemän med lägre utbildning med därav nödvändiggjord skarpare differentiering av arbetsuppgifterna, förbättrandet av landsbygdens postförhållanden, införandet av postdiligenstrafik och luftpostbefordran, postverkets övertagande i allt större utsträckning av tillverkningen av för postdriften erforderliga inventarier och effekter, blanketter och frankotecken samt den starka ökningen av postverkets fastighetsbestånd.

Trots detta hade få förändringar av organisatorisk natur sedan år 1909 vidtagits. Den biträdande personal i styrelsen, som icke sysselsattes med arbetsuppgifter, vilka stode i närmaste samband med postanstalternas arbete, hade under åren 1910—1925 ökats från 92 till 108 eller med endast 16 personer. Denna ökning fölle uteslutande på postverkets nya verksamhetsgrenar, medan den för verkets ledning sysselsatta personalen snarare något minskats.

Generalpoststyrelsen framhåller härefter, att en omorganisation av styrelsen i första rummet betingades av nödvändigheten att bereda lättnad å de avdelningar inom styrelsen, som under de senaste åren betungats av en alltför stor arbetsbörda. Då någon ytterligare decentralisation till distriktsförvaltningarna icke nu borde företagas, särskilt som därigenom styrelsens plan att beskära postdirektionernas personalbestånd skulle förryckas, bleve organisationsfrågan avgränsad till att gälla spörsmålet om en lämplig fördelning av de nuvarande arbetsuppgifterna på styrelsens olika avdelningar.

I samband härmed har styrelsen övertvägt möjligheterna att åstadkomma besparingar inom styrelsen samt därvid kommit till det resultat, att icke oväsentliga sådana besparingar skulle kunna vinnas genom dels en starkare differentiering av arbetsuppgifterna, dels en gynnsammare rekrytering av styrelsens personal och dels införande av vissa förenklingar i styrelsens arbetssätt. Härom anför styrelsen i huvudsak:

Arbetet i styrelsen borde uppdelas i två huvudgrupper, nämligen dels sådant arbete, som krävde särskilda förutsättningar i administrativt och kameralt hänseende, och dels arbete, för vars utförande huvudsakligen erfordrades erfarenhet och rutin inom visst begränsat arbetsområde, varefter arbetet inom varje grupp skulle differentieras så starkt, att såvitt möjligt intet arbete utfördes av tjänsteman i högre ställning än som vore strängt nödvändigt för arbetets behöriga utförande. Efter härav föranledda förskjutningar av befattningar från högre till lägre tjänstegrader skulle återstå ett relativt litet antal befattningar inom högre lönegrader, där tjänstemännen skulle sysselsättas utslutande med kvalificerade göromål.

Genomförandet av denna plan förutsatte särskilda åtgärder för en ändamålsenlig rekrytering av styrelsens personal. Medan tidigare för inträde i styrelsen i regel fordrats juridisk examen, vidtogs i samband med 1909 års omorganisation den ändringen, att styrelsen — med undantag beträffande vissa specialbefattningar — skulle rekryteras med postalt utbildad personal. Härigenom avsågs att vinna ett utbyte mellan de olika förvaltningsinstansernas arbetskrafter, så att styrelsen skulle tillföras sakkunskap i praktiskt postala ting samt distrikts- och lokalförvaltningarna administrativ erfarenhet från styrelsen. För att säkerställa en god rekrytering av mera krävande befattningar i styrelsen vore det oeftergivligen nödvändigt, att den till grund för nyssberörda reform liggande cirkulationsprincipen strängt genomfördes i praktiken. Denna cirkulation borde omfatta samtliga biträdande tjänstemän inom 15:e—22:a lönegraderna. Då befattningar inom 21:a lönegraden saknade motsvarighet vid de underlydande förvaltningarna, skulle i nämnda lönegrad inom styrelsen bibehållas endast de befattningar, som hade antingen att närmast under sekreterare handlägga allmänna kansligöromål eller att förrätta göromål, som i allmänhet ankomme på revisor, registrator eller liknande tjänstemän.

I avsikt att förenkla arbetssättet och åstadkomma besparingar föresloge styrelsen, att föreståndarna för vissa avdelningar inom nuvarande byråer meddelades vidsträckt befogenhet att själva avgöra eller i styrelsen föredraga de till avdelningen hörande ärenden samt att dylik avdelning skulle förestås av tjänsteman i 26:e—28:e lönegraden. Dennes närmaste man komme att i stor utsträckning utföra sekreterargöromål och att vid förfall för föreståndaren inträda i dennes ställe; i sådana fall borde den biträdande befattningen tillhöra 22:a lönegraden. Vidare föresloge styrelsen, att vissa revisionsavdelningar, vilka nu förestodes av tjänstemän i 21:a lönegraden, skulle sammanföras till större enheter med tjänstemän i 22:a lönegraden såsom föreståndare.

Sedan såsom en följd av differentieringen av arbetsuppgifterna antalet befattningar i 15:e och högre lönegrader nedbringats till det minsta möjliga, återstode en betydande arbetsmängd att fördela på lägre tjänstegrader. Den biträdande personalen inom dessa grader, för närvarande kontors- och kanslibiträden, postexpeditörer och — några få — förste postexpeditörer, hade att handlägga arbetsuppgifter av synnerligen skiftande art. Under det att för vissa befattningar icke behövde uppställas fordringar på något högre mått av teoretisk utbildning utan endast krav på ordning och noggrannhet, funnes å andra sidan i flera avseenden mycket krävande befattningar, t. ex. sådana, där befattningarnas innehavare ounggängligen måste äga goda kunskaper i främmande språk, eller sådana, med vilka vore förenad förmenskap för annan personal eller ansvar för stora ekonomiska värden. Beträffande vissa av dessa befattningar vore det nödvändigt med postal fackutbildning, medan för andra dylik utbildning icke kunde anses erforderlig.

För sistnämnda slag av arbetsuppgifter vore icke någon tjänstegrad förutsedd beträffande postverket, utan dessa arbeten vore för närvarande fördelade mellan kanslibiträden och postexpeditörer. För att bereda de tjänstemän, som

sysselsattes med arbeten av ifrågavarande slag, en riktigare placering på löneskalan, hemställde styrelsen i skrivelse den 28 december 1925, att — såsom också från kommunikationsverkens lönenämnds sida föreslagits — vid postverket måtte, såsom redan skett beträffande de andra kommunikationsverken, inrättas befattningen kansliskrivare med placering i 11:e lönegraden. Denna fråga behandlades i proposition nr 184 till 1926 års riksdag i samband med en ifrågasatt uppflyttning av postexpeditörsbefattningarna från 11:e till högre lönegrad, och anförde därvid departementschefen, att då han icke ansåge sig kunna förorda en allmän uppflyttning av sistnämnda befattningar, skäl icke föreläge till inrättande av en ny befattning i samma lönegrad, kansliskrivare, och syntes för övrigt frågan om behovet av denna nya befattning böra ytterligare utredas.

Det syntes styrelsen ur alla synpunkter lämpligast, att för framtiden benämningen postexpeditör icke användes för andra tjänstemän än sådana, som genomgått den för antagandet till postexpeditör föreskrivna postala utbildningskursen, och att frågor avseende dessa tjänstemäns avlöningsförhållanden kunde behandlas utan att ett beslut avseende dem behövde medföra konsekvenser beträffande andra befattningar. Med hänsyn härtill och då åtskilliga arbetsuppgifter skulle komma att överföras från högre till lägre befattningar, funne styrelsen det vara av behovet påkallat att till sitt förfogande hava lämpliga befattningar, som kunde övertaga dessa arbetsuppgifter.

Slutligen anför styrelsen:

Ehuru styrelsen i stor utsträckning överlämnat avgörandet av vissa grupper av ärenden åt tjänstemän i styrelsen, upptoges verkschefens tid i stor utsträckning av föredragningen av ärenden av jämförelsevis mindre principiell eller ekonomisk betydelse. Sålunda avgjordes av honom under år 1925 omkring 8,000 ärenden.

Med utgångspunkt från önskvärdheten att från verkschefen avlyfta avgöranderätten i andra ärenden än dem, som vore av särskild vikt, hade styrelsen övervägt ett förslag, som i huvudsak innebure styrelsens organiserande på tre avdelningar, en för administrativa ärenden, en för kamerala ärenden och en för ärenden angående postsparbank och postgirorörelse. Chefen för varje avdelning skulle själv bereda och föredraga de till hans område hörande viktigaste ärendena, medan övriga ärenden skulle föredragas av föreståndarna för vederbörande underavdelningar inför styrelsen eller beträffande ärenden av mindre vikt inför avdelningschefen.

Ehuru den ifrågasatta organisationen medförde vissa fördelar, har styrelsen med hänsyn till att förslaget genomförande skulle innebära en avvikelse från de inom den svenska statsförvaltningen i allmänhet tillämpade organisationsformer icke ansett sig böra grunda ett omorganisationsförslag på nämnda plan utan begränsat sig till att föreslå vissa ändringar inom ramen av nuvarande organisation.

Förslagets
huvuddrag.

De organisatoriska ändringar inom generalpoststyrelsen, som sålunda föreslås, äro i huvudsak följande:

Andra byrån befrias från ärendena angående räkenskapsväsendet, kassa och revision eller de ärenden, som nu handläggas å byrådirektörens avdelning, och förläggas dessa ärenden till fjärde byrån. Genom att sålunda räkenskapsväsendet och revisionsarbetet sammanföras till en byrå och genom vissa förändringar inom sistnämnda verksamhetsgren skulle ökad koncentration och för-

enkling i arbetet å dessa områden med åtföljande personalbesparingar vinnas. För att fjärde byrån skall kunna mottaga denna ökade arbetsmängd, överflyttas från denna byrå till tredje byrån reklamationskontoret, som handlägger ärenden angående reklamationer samt angående ersättning för bortkomna eller skadade försändelser, samt till första byrån ombudsmansexpeditionen, varjämte ombudsmannen skulle själv övertaga föredragningen av vissa ärenden av rättslig art, som nu efter yttrande av honom föredragas av chefen för fjärde byrån. Slutligen skulle handläggningen av trafikärendena å första byrån överlämnas åt en byrådirektör, varigenom byråchefen därstädes skulle erhålla lättnad i sin arbetsbörd.

Vad beträffar distrikten, föreslår generalpoststyrelsen i anslutning till de av styrelsen förut omförmälda förenklingsarna i arbetsformerna betydande personalindragningar vid postdirektionerna. Därjämte föreslås beträffande Stockholms distrikt, att postdirektionen skall handhava ledningen av poströrelsen inom det under postkontoret Stockholm 1 lydande landsområdet samt av de för huvudstadens postkontor gemensamma angelägenheterna, varigenom överpostmästarbefattningen vid nämnda postkontor kunde utbytas mot postmästarbefattning av klass 1 A. Slutligen föreslår styrelsen norra postdistriktets uppdelning i två distrikt.

Genom de föreslagna förändringarna inom styrelsen samt vid postdirektionerna och postkontoret Stockholm 1 beräknar styrelsen, att personalen skulle kunna minskas med omkring 45 tjänstemän samt att årliga driftkostnadsbesparingar skulle uppkomma till belopp av omkring 375,000 kronor, varav 325,000 kronor i avlöningskostnader och 50,000 kronor i minskade kostnader för tjänsteresor m. m.

Lönenämnden, som granskat generalpoststyrelsens förslag huvudsakligen beträffande förändringarna i däri avsedda befattningshavares tjänste- och löneställning, anför, att lönenämnden funne det till grund för förslaget liggande syftemålet att söka åvägabringa förenklingar i ärendenas handläggning i avsikt att ernå ökad praktisk ändamålsenlighet och på samma gång tillgodose kravet på besparingar inom statsförvaltningen synnerligen beaktansvärt. Beträffande den av generalpoststyrelsen hävdade cirkulationsprincipen uttalar lönenämnden, att dess godtagande i av styrelsen avsedd omfattning enligt lönenämndens mening skulle medföra åtskilliga i och för sig opåkallade konsekvenser.

Posttjänstemännens förening uttalar en bestämd gensaga mot införande av en cirkulation sådan som den av generalpoststyrelsen föreslagna, vilken enligt föreningens mening skulle innebära, att tjänstemän, som icke nått över 22:a lönegraden, skulle vara nödsakade att, när så funnes önskvärt, förflyttas till annan tjänstgöring. Föreningen förordar i stället en s. k. utbildningscirkulation, som skulle innebära, att flera tjänstemän än för närvarande finge genom kortare eller längre tjänstgöring inom olika förvaltningsgrenar förvärva sådan mångsidigare utbildning, att de bleve kompetenta att erhålla även tjänster inom annan förvaltningsgren än de från början tillhört.

I anledning härav anför *generalpoststyrelsen*, att även enligt styrelsens mening det i cirkulationsprincipen innefattade utbytet av arbetskrafter som regel borde avse tjänstemännens utbildning och sålunda i allmänhet omfatta yngre tjänstemän.

Departementsschefen.

Sedan åtskilliga år tillbaka har ett flertal frågor avseende postverkets organisation och arbetsförhållanden varit föremål för utredning och prövning. I avvaktan på lösningen av vissa av dessa frågor har med avgörandet av en del med verkets organisation sammanhängande spørsmål måst anstå, och vissa andra frågor hava kunnat vinna endast en provisorisk lösning. Det är emellertid uppenbart, att tillvaron av svävande förslag till omorganisation medför avsevärda olägenheter för ett ämbetsverk och särskilt för ett affärsdrivande verk samt att sådana olägenheter ökas ju längre tid som förflyter innan ett avgörande kommer till stånd. Det synes därför av vikt, att postverkets organisationsfrågor nu ordnas i den utsträckning det är möjligt. Härigenom vinnes ock, att verkets olika förvaltningar befrias från att, såsom under en längre tid skett, ägna betydande tid och arbete åt organisationsfrågor.

För ett snart genomförande av organisatoriska förändringar inom postverket föreligga jämväl ur andra synpunkter vägande skäl. Till följd av den starka utveckling, som postverket sedan 1909 års omorganisation undergått såväl genom själva posttrafikens ökning som ock på grund av tillkomsten av nya, omfattande arbetsuppgifter och verksamhetsgrenar, har behovet av en jämnare fördelning av ärendena mellan generalpoststyrelsens byråer blivit synnerligen kännbart. Det kraftiga framåtskridande, som Norrland under de senaste årtiondena företett och som gjort sig särskilt märkbart i de två nordligaste länen, har kommit behovet av en förändrad postdistriktsindelning i landets norra delar att framstå såsom alltmera trängande. De ekonomiska förhållanden, som efter kristiden inträtt, påkalla åtgärder i syfte att genom förenklingar och omläggningar i arbetet vinna besparingar i driftkostnaderna inom statsförvaltningen.

Det förslag till förändringar inom postverket, som generalpoststyrelsen nu framlagt, synes mig snarare innebära en anpassning av nämnda verk efter de förändrade förhållanden, som enligt vad ovan anförts i olika avseenden inträtt, än en omorganisation i egentlig mening. Även om, såsom i det följande skall närmare utvecklas, jag anser mig böra förorda avvikelser beträffande vissa detaljer, synes mig förslaget i stort sett väl avvägt och av beskaffenhet att tillgodose de behov och önskemål, som nyss angivna förändrade förhållanden framkallat. Med hänsyn härtill och då de föreslagna ändringarna varken torde kunna befaras medföra några konsekvenser för andra verk eller ur löne regleringssynpunkt synas giva anledning till principiella betänkligheter, anser jag mig kunna förorda, att förenämnda förslag i huvudsak nu bringas till genomförande.

Enligt förslaget skulle den till grund för rekryteringen av generalpoststyrelsens personal liggande principen om utbyte av tjänstemän mellan styrelsen och underlydande förvaltningar tillämpas i större utsträckning än hittills varit

fallet. Ett lämpligt avvägt sådant utbyte av arbetskrafter mellan de olika förvaltningarna synes ock ägnat att medföra fördelar, varför några berättigade invändningar häremot icke torde kunna göras. Om cirkulationen, såsom synes vara avsett, huvudsakligen skall åsyfta tjänstemännens utbildning, lärer emellertid anledning icke föreligga att allenast för cirkulationsprincipens skull vidtaga uppflyttningar i lönegrad. Vad särskilt angår inrättande i styrelsen av befattningar i 22:a lönegraden, kan jag ansluta mig till förslaget endast såvitt fråga är om uppflyttande av sådan befattning, som på grund av indragning av annan befattning eller annan åtgärd i samband med omorganisationen skulle få sina arbetsuppgifter väsentligt ökade.

Beträffande slutligen förslaget om inrättande av kansliskrivarbefattningar vid postverket synes vid den omläggning av arbetet inom styrelsen, som innefattas i det av mig förordade omorganisationsförslaget, behov numera föreligga av en befattning inom 11:e lönegraden, för vilken postal fackutbildning icke erfordras. Jag anser mig därför böra tillstyrka, att befattningen kansliskrivare, vilken finnes vid de andra kommunikationsverken, inrättas jämväl inom postverket. Beträffande antalet av dessa befattningar torde jag få uttala mig längre fram.

Jag övergår härefter till detaljerna i generalpoststyrelsens förslag samt gör därvid början med de ifrågasatta organisatoriska förändringarna och därav föranledda ändringar i personaluppsättningen inom varje särskild byrå i styrelsen.

Generalpoststyrelsen.

Generalpoststyrelsen föreslår, att den å andra byrån placerade byrådirektörsbefattningen — vilkens arbetsuppgifter, ärendena angående räkenskapsväsendet, kassan och revisionen, komme att övertagas av fjärde byrån — skulle överflyttas till första byrån, där innehavaren av denna befattning skulle komma att handlägga trafikärendena, samt att sekreterartjänsten för dessa ärenden indrages. Vidare föreslår styrelsen, att å trafikavdelningen inrättas en förste kontrollörsbefattning, varigenom notarietjänsten å samma avdelning kan indragas, samt att förste postassistentbefattningen å generaldirektörens expedition utbytes mot en förste postexpeditörsbefattning. Beträffande ombudsmannen, som skulle överflyttas från fjärde till första byrån, ifrågasättes benämningen byrådirektör och ombudsman, varjämte styrelsen föreslår, att befattningen såsom ombudsmannens biträde, nu en notarie i 21:a lönegraden, uppflyttas i 22:a lönegraden med benämningen förste kontrollör.

Till stöd för vad sålunda föreslagits anför styrelsen i huvudsak:

Den gestaltning, första byrån erhöll vid 1909 års omorganisation, då personal- och trafikärendena, efter att förut hava tillhört skilda byråer, sammanfördes under en och samma byråchef, hade aldrig visat sig fullt ändamålsenlig, även om olägenheterna härav under de första åren efter omorganisationens genomförande icke trädde så tydligt i dagen som sedermera. Personal- och trafikärendena vore av sådan betydelse, att de var för sig krävde den för ärendenas behandling närmast ansvariga tjänstemannens odelade uppmärksamhet

**Första
byrån.**

och intresse. För att bereda byråchefen minskning i arbetsbördan föreslog Kungl. Maj:t på framställning av styrelsen år 1918 riksdagen att inrätta en särskild trafikbyrå, vilket förslag dock ej vann riksdagens bifall.

Trots den decentralisation av vissa ärenden, som i anledning av riksdagens i samband med nyssnämnda avslagsbeslut gjorda uttalande vidtogs, kvarstod alltjämt behovet av en ändrad organisation av första byrån, och år 1921 hemställde styrelsen i sådant syfte, att sekreterarbefattningen å trafikavdelningen måtte utbytas mot en byrådirektörstjänst. Lönenämnden avstyrkte framställningen med motivering, att frågan kunde antagas bliva föremål för prövning av 1920 års postkommitté samt att det allmänna depressionsläget manade till försiktighet med organisatoriska förändringar. I proposition nr 195 till 1922 års riksdag anförde departementschefen, att, ehuru bärande skäl syntes hava framförts för framställningen, han med hänsyn till vad lönenämnden anført ansåge förslag i ämnet ej då böra föreläggas riksdagen.

1923 års postkommitterade anförde, att med hänsyn till redan verkställd och av kommitterade ifrågasatt ytterligare decentralisation av ärenden till distriktsförvaltningarna anledning icke föreläge att dela första byrån eller bereda dess chef mera kvalificerat biträde med större föredragningsskyldighet. Vad sålunda av kommitterade ifrågasatts hade styrelsen icke funnit kunnat läggas till grund för en lösning av första byråns organisationsfråga.

De skäl, som tidigare återopats för trafikärendenas fränskiljande från byråchefens handläggning, ägde fortfarande oförminskad giltighet. Visserligen hade den decentralisation av ärenden, som hittills ägt rum från styrelsen till postdirektörerna, i vissa avseenden minskat det löpande arbetet å byrån och måhända kunnat förebygga ökning av de biträdande arbetskrafterna på byrån. Något egentligt inflytande på de arbetsuppgifter, som åläge byråchefen såsom närmast ansvarig för de postala trafikordningarna, hade decentralisationen däremot icke utövat.

Sedan styrelsens föregående framställningar i fråga om första byråns organisation avgåvos, hade omständigheter tillkommit av beskaffenhet att än vidare understryka kravet på ändringar i den av styrelsen tidigare angivna riktningen.

Sålunda hade vissa frågor angående personalen blivit av mera invecklad art än tidigare, såsom den alltjämt pågående differentieringen av arbetsuppgifterna och deras därav följande förskjutning från högre befattningar till lägre, återbesättandet av ledigblivna befattningar samt tillämpningen för postverkets del av arbetstidslagen samt av avlöningsbestämmelserna. Beträffande trafikärendena vore att särskilt omnämna den utveckling, landsbygdens postförhållanden på grund av den ständigt stegrade användningen av motorfordon för postbefordran för närvarande genomginge. Den av postverket bedrivna diligenstrafiken hade fått en för varje år allt större betydelse, och vore ärendena angående denna trafik centraliserade hos styrelsen, en anordning, som visat sig fördelaktig och syntes böra bestå. Vidare vore att märka styrelsens medverkan i vinterväghållningen i vissa nordliga län och befattningen med ärenden angående lufttrafiken, vilken med tiden torde komma att bliva av allt större betydelse för posttrafiken.

Styrelsen funne det sålunda till fullo ådagalagt, att behovet av särskilda anordningar för trafikärendenas handläggning i styrelsen kvarstode med oförminskad styrka, och syntes denna fråga, såvitt nu kunde förutses, för en avsevärd tid framåt kunna på ett tillfredsställande sätt ordnas genom placering å första byrån av en byrådirektörsbefattning.

Då byrådirektörens närmaste man å trafikavdelningen komme att i stor utsträckning förrätta sekreterargöromål och måste kunna inträda i hans ställe, syntes denne befattningshavare böra sättas i förste kontrollörs tjänstegrad.

På ombudsmannens närmaste man måste ställas samma kompetensfordringar som på ombudsmannen själv. Med hänsyn härtill och till arten av denna befattningshavares utbildning — såväl postal som juridisk — och då ombudsmansexpeditionen efter omorganisationen komme att få i vissa avseenden mera maktpåliggande göromål än nu, borde befattningen höjas till 22:a lönegraden.

Lönenämnden avstyrker generalpoststyrelsens förslag om placering å första byrån av en byrådirektörsbefattning för trafikärenden, ombudsmannens förändrade benämning samt notariebefattningarnas å trafikavdelningen och hos ombudsmannen uppflyttande i lönegrad. Beträffande byrådirektörsbefattningen anför lönenämnden, att i betraktande av det nära sambandet mellan personal- och trafikärendena det ur administrativ synpunkt förefölle mindre riktigt att till väsentlig del frånskilja den senare gruppen av ärenden från byråchefens handläggning samt att beskaffenheten och omfattningen av personal- och trafikärendena ej heller syntes utgöra tillräcklig grund att frångå den nuvarande organisationsformen med två föreståndare närmast under byråchefen för respektive avdelningar. Förbises finge ej heller, att en höjning av sekreterarbefattningen å trafikavdelningen säkerligen skulle medföra krav på liknande uppflyttningar av motsvarande befattningar inom andra verk.

Posttjänstemännens förening ifrågasätter bibehållande av notariebefattningen å trafikavdelningen jämväl efter inrättande av den föreslagna förste kontrollörstjänsten därstädes.

I anledning av vad lönenämnden uttalat framhåller *generalpoststyrelsen*, att de ärenden, som skulle överflyttas till byrådirektören eller ärendena angående poststationerna samt angående postföringen å landsväg, sjö- och luftledes, icke hade direkt samband med personalärendena, vilka berörde den fast anställda personalen och avsåge förhållandena vid postdirektionerna, postkontoren, postexpeditionerna och järnvägsposten.

Då frågan om omorganisation av generalpoststyrelsens första byrå i syfte att minska byråchefens arbetsbörda vid tidigare tillfällen varit under prövning, har det bland annat framhållits, att frågan skulle kunna lösas genom en decentralisation av ärenden från styrelsen till distriktsförvaltningarna. Efter frågans behandling vid 1918 års riksdag kom även en dylik decentralisation till stånd. Det kunde därför tänkas, att det nu åter framträdande behovet av en lättnad i byråchefens arbete skulle kunna tillgodoses genom ett ytterligare överflyttande av ärenden från styrelsen till distriktsförvaltningarna. Då emellertid därigenom skulle försvåras de personalindragningar vid postdirektionerna, som ingå i styrelsens omorganisationsförslag och som jag anser mig böra i princip förorda, läser en dylik fortsatt decentralisation tills vidare icke böra ifrågasättas.

Om sålunda någon minskning av första byråns arbetsuppgifter för närvarande icke torde kunna åvägabringas, synes annan utväg för avlyftande av byråchefens arbetsbörda böra sökas. I sådant hänseende har generalpoststy-

*Departement-
schefen.*

relsen föreslagit, att byråchefen för att kunna mera odelat ägna sig åt de ofta invecklade och tidsödande personalärendena befrias från handläggning av de trafikärenden, som icke sammanhånga med personalärendena. Då trafikärendena icke lämpligen torde kunna överflyttas å någon annan byrå, anser jag mig böra förorda, att handläggningen och föredragningen av ifrågavarande slag av trafikärenden överlämnas till byråchefens närmaste man å trafikavdelningen. Med hänsyn dels till det ökade arbete och ansvar, som trafikavdelningens under de senaste åren utvidgade arbetsområde medfört för denne befattningshavare, och dels till den ökade föredragningsskyldighet, som nu skulle åläggas honom, synes en något bättre löneställning böra beredas honom. Generalpoststyrelsen har i sådant hänseende föreslagit, att befattningen skulle höjas till byrådirektörsbefattning, varvid för ändamålet skulle överflyttas den å andra byrån placerade byrådirektörsbefattningen. Emellertid skulle enligt styrelsens förslag till övergångsanordningar i anledning av omorganisationens genomförande denna befattning under tiden till år 1930 disponeras å fjärde byrån. På grund härav och då den nu förordade handläggningen av trafikärendena synes böra tills vidare anordnas såsom ett försök, torde lämpligen kunna förfaras så, att ifrågavarande befattningshavare förordnas att tills vidare i egenskap av byrådirektör handlägga och föredraga berörda trafikärenden, varvid sekreterarbefattningen å trafikavdelningen icke uppehålls. Därest riksdagen icke uttalar någon erinran mot den sålunda förordade anordningen, har jag för avsikt att framdeles föreslå Kungl. Maj:t fatta beslut i enlighet härmed.

Då det vore avsett, att bemålde tillförordnade byrådirektör skulle förutom de göromål, som tillkomma honom i egenskap av föredragande, fortfarande förräta de sekreteraren nu åliggande göromålen, torde notariens å trafikavdelningen arbetsuppgifter bliva i stort sett desamma som för närvarande. Någon anledning att vidtaga en ändring i sistnämnda befattningshavares tjänsteställning synes mig därför icke föreligga.

Med hänsyn till den ändrade ställning, som styrelsens ombudsman vid bifall till omorganisationsförslaget skulle komma att intaga, synes han på sätt styrelsen hemställt böra benämnas byrådirektör och ombudsman. Vad beträffar den å ombudsmansexpeditionen anställde notarien, har visserligen enligt vad jag inhämtat ökningen i arbetet å nämnda expedition nödvändiggjort, att denne befattningshavare i viss utsträckning måste utföra ombudsmannen åliggande arbetsuppgifter. Då emellertid efter den föreslagna överflyttningen av vissa åligganden från chefen för fjärde byrån till ombudsmannen ytterligare en biträdande arbetskraft å ombudsmansexpeditionen lär bli erforderlig, torde i avvaktan på utredning härutinnan någon förändring beträffande notariens tjänsteställning icke nu böra vidtagas.

**Andra
byrån.**

Enligt omorganisationsförslaget skulle den under byrådirektören hörande avdelningen å andra byrån överflyttas till fjärde byrån samt byrådirektörsbefattningen till första byråns trafikavdelning.

Beträffande de kvarvarande avdelningarna föreslår *generalpoststyrelsen*, att

förrådsintendentens avdelning uppdelas i två avdelningar med var sin föreståndare, vilken skulle i styrelsen föredraga till hans verksamhet hörande ärenden. Den ena avdelningen, omfattande postverkets industriella verksamhet, nämligen verkstaden och tryckerierna, skulle ställas under en särskild föreståndare med teknisk kompetens, vilken skulle utöva ledningen av och äga närmaste ansvaret för nämnda verksamhets rätta skötsel. För den andra avdelningen, omfattande upphandlingen och förrådsväsendet, skulle förrådsintendenten vara föreståndare, och skulle denna befattning uppflyttas från 24:e till 26:e lönegraden, varjämte såsom hans närmaste man skulle anställas en kontrollör. De å blankett- och persedelförrådet befintliga föreståndarbefattningarna i 21:a lönegraden, aktuarien respektive förrådsförvaltaren, skulle ersättas med befattningar av lägre grad, nämligen å blankettförrådet en förrådsmästare i 12:e lönegraden och å persedelförrådet en materialförvaltare i 15:e lönegraden. De båda nuvarande förste postassistentbefattningarna, den ena å förrådsintendentens och den andra å förrådsförvaltarens expedition, skulle indragas. Med anledning av den arbetsminskning, som genom de organisatoriska ändringarna av upphandlings- och förrådsväsendet samt den industriella verksamheten komme att uppstå å kansliet, skulle den ena notariebefattningen därstädes kunna indragas.

Till stöd för dessa förslag anför generalpoststyrelsen bland annat följande:

Sedan 1909 års omorganisation hade andra byråns verksamhetsområde i hög grad utvidgats, dels genom tillkomsten av blankettryckeri jämte dithörande bokbinderi, verkstad och frimärkstryckeri, dels genom en stark ökning av postverkets fastighetsbestånd och dels genom tillkomsten av nya arbetsuppgifter, nämligen bestyret med stämpelväsendet och utbetalning av folkpensioner. Så utgjorde för närvarande beträffande tryckerierna och verkstaden antalet personal 207, det nedlagda kapitalet 950,000 kronor och tillverkningsvärdet 1,751,000 kronor. Postverkets fastigheter voro år 1925 67 med ett bokfört värde av 24.8 miljoner kronor; år 1915 voro motsvarande siffror 27 och 8 miljoner kronor.

Nu oförmålda förhållanden hade nödvändiggjort en betydande ökning av byråns arbetskrafter och därjämte medfört en stark stegring av byråchefens arbetsböda. Den lättnad, som genom den år 1920 tillkomna byrådirektörsbefattningen bereddes byråchefen i handläggningen av ärenden rörande kassa, revisions- och räkenskapsväsendet, uppvägdes dock av den ökning, som sedermera inträtt särskilt beträffande fastighetsförvaltningen och den industriella verksamheten.

Beträffande frågan, huruvida postverket borde för framtiden fortsätta med den jämförelsevis nya verksamhet, som innefattades i verkstaden samt blankett- och frimärkstryckerierna, eller huruvida denna industriella verksamhet borde avvecklas och postverket, såsom tidigare varit fallet, skulle för fyllandet av sitt behov av inventarier, blanketter och frankotecken vara helt hänvisad till enskilda företag, ville styrelsen framhålla, att berörda verksamhet, när den begränsades till de arbeten, som erfordrades speciellt för postdriften, borde kunna giva ett bättre ekonomiskt resultat än om den överlättes till olika enskilda företagare. Förutsättningen härför vore emellertid givetvis, att verksamheten utövades på ett ekonomiskt riktigt sätt. I detta avseende hade styrelsen oavslåligt strävat efter att uppnå ett tillfredsställande resultat, och an-

såge styrelsen på grund av verkställda undersökningar, att postverkets industriella verksamhet vore för statsverket ekonomiskt fördelaktig. Ett sedan länge närt önskemål hade emellertid varit dels att den industriella verksamheten skulle erhålla en fackmässig ledning, som skulle övervaka, att verksamheten såväl ur teknisk som ekonomisk synpunkt dreves fullt rationellt, dels att denna verksamhet helt skildes från upphandlings- och förrådsverksamheten.

På grund av verkstadens och tryckeriernas starka utveckling samt med anledning av det stora arbete, som upphandlingsverksamheten numera krävde, hade förrådsintendentens arbetsfält blivit så omfattande, att det icke vore möjligt för honom att i önskvärd omfattning övervaka och leda arbetet inom alla de honom underställda avdelningarna. Då upphandlings- och förrådsärendena krävde intendentens personliga handläggning och övervakande, hade ledningen av de industriella anläggningarna därför i stor utsträckning måst läggas i händerna på föreståndarna för verkstaden och tryckerierna. I flera hänseenden vore ett dylikt förhållande emellertid icke lämpligt. För de olika anläggningarna erfordrades en sammanhållande ledning, som kunde övervaka arbetet och ägna vederbörlig kontroll åt att driften såväl ur ekonomiska som tekniska synpunkter vore rationellt ordnad. För detta ändamål vore givetvis lämpligast att äga tillgång till en ingenjörutbildad person, vilken genom tidigare verksamhet förvärvat vana såsom arbetsledare och som i övrigt besatte nödiga kvalifikationer.

Med hänsyn härtill syntes ifrågavarande föreståndare böra placeras i 27:e lönegraden med benämningen förste byråingenjör. Innehavaren av befattningen borde i likhet med verkstadsingenjören anställas på viss tid.

I övrigt skulle organisationen av den industriella verksamheten bliva oförändrad och sålunda verkstadsingenjörbefattningen bibehållas under samma villkor i lönehänseende som hittills.

Genom att den industriella verksamheten erhöles särskild ledning skulle förrådsintendenten kunna ägna sig helt åt upphandlings- och förrådsverksamheten, vilken skulle givas en enklare och mera koncentrerad organisation än nu vore fallet. Med hänsyn till nödvändigheten att för denna befattning förvärva och behålla lämplig person, vilken hade såväl erfarenhet på det kommersiella området som ingående kännedom om postdriften och för denna lämpliga materialier, syntes denna befattning böra placeras i 26:e lönegraden.

Lönenämnden har på anförda skäl ställt sig avvisande mot förslaget att anställa en tekniskt utbildad föreståndare för postverkets industriella verksamhet samt i stället ifrågasatt, att såsom föreståndare för andra byrån i dess helhet skulle sättas en byråchef med erforderlig teknisk utbildning, varigenom den föreslagna uppflyttningen i lönegrad av förrådsintendenten skulle kunna undvikas.

Mot styrelsens förslag i fråga om ledningen av blankett- och persedelföråden har lönenämnden intet att erinra.

Posttjänstemännens förening anser, att för undvikande av omgång vid rekvisitioner från lokalförvaltningarna persedelförrådet bör såsom chef hava en tjänsteman med oförändrade kvalifikationer och åtminstone samma befogenhet som nu. Därjämte hemställer föreningen, att sekreteraren å andra byrån, vilken synes böra bliva byråchefens ställföreträdare, placeras i 26:e lönegraden.

Generalpoststyrelsen framhåller gentemot lönenämndens förslag att besätta byrån med en tekniskt utbildad chef, att den största delen av de till byrån hörande ämnesgrupperna jämväl efter bortflyttningen av kassa-, revisions- och räkenskapsväsendet bestode av frågor av juridisk, administrativ och ekonomisk natur.

Frågan om sammanförande till en byrå av räkenskaps- och kassaväsendet samt revisionsgöromålen hos *generalpoststyrelsen* har redan tidigare vid olika tillfällen varit föremål för utredning. Ett förslag i sådant hänseende framlades sålunda av 1907 års löneredgeringskommission men kom då icke till utförande. Ett liknande förslag har sedermera väckts av 1923 års postkommitté. Genom den nu av *generalpoststyrelsen* ifrågasatta anordningen att från fjärde byrån överflytta vissa göromål till första och tredje byråerna och samtidigt därmed till fjärde byrån överföra räkenskaps- och kassaväsendet samt de revisionsavdelningar, som nu tillhöra andra byrån, ernås den önskvärda koncentrationen av arbetet inom sistnämnda verksamhetsområden samtidigt som den välbehöfliga minskningen i andra byråns arbetsuppgifter vinnes. *Departementschefen.*

Vad beträffar de avdelningar, som efter räkenskaps-, kassa- och revisionsväsendets bortflyttning skulle kvarbliva å andra byrån, finner jag den av styrelsen föreslagna organisationen av upphandlings- och förrådsväsendet ändamålsenlig och vill därför tillstyrka densamma. Med hänsyn dels till de kvalifikationer, som måste fordras av förrådsintendenten, och dels till den förändrade och mera ansvarsfulla ställning, som han efter omorganisationen skulle komma att intaga, torde den föreslagna uppflyttningen av ifrågavarande befattning i 26:e lönegraden vara motiverad, varför jag biträder förslaget i denna del.

Såsom ovan anförts, kommer genom kassa- och räkenskapsväsendets samt revisionsavdelningarnas förflyttande till annan byrå andra byråns arbetsområde att i avsevärd grad förminska. Under sådana förhållanden synes det lämpligast att avvakta verkningarna av denna åtgärd, innan frågan om några förändringar beträffande ledningen av postverkets industriella verksamhet upptages till prövning. Därest det framdeles skulle visa sig lämpligt att organisera denna verksamhet i enlighet med *generalpoststyrelsens* förslag, lär bemyndigande att för viss tid anställa särskild person såsom ledare för postverkets industriella företag kunna meddelas av Kungl. Maj:t.

Generalpoststyrelsen föreslår, att taxekontoret, vars arbetsuppgifter stå i mycket nära samband med det egentliga kansliarbetet å byrån, införlivas med kansliet, där sekreterarna skulle övertaga de taxekontorets föreståndare åliggande viktigaste arbetsuppgifterna och kontrollören tillsynen över det fortlöpande taxearbetet. Härigenom skulle förste aktuariefattningen å taxekontoret kunna indragas. Vidare föreslås, att reklamationskontoret, som enligt omorganisationsförslaget skall överflyttas till tredje byrån, skall självständigt handlägga icke blott, såsom nu, reklamationsärenden utan jämväl de flesta ersättningsärendena samt att för sådant ändamål såsom föreståndare för

**Tredje
byrån.**

kontoret placeras sekreteraren (i 26:e lönegraden) å fjärde byrån, i samband varmed förste aktuariefattningen å kontoret skulle utbytas mot en förste kontrollörsfattning. De arbetsuppgifter, som nu åligga chefen å fjärde byrån i fråga om ersättningsärendena, skulle, i den mån de icke lämpligen kunde överlätas å bemälda sekreterare, övertagas av chefen å tredje byrån.

Genom övertagande av dels åtskilliga, föreståndaren för taxekontoret nu åliggande göromål och dels den föredragningskyldighet, som i anledning av taxekontorets indragning måste avlyftas från sekreteraren för internationella ärenden, skulle sekreteraren för inrikes posttjänsten erhålla ett utvidgat arbetsområde. Då byråchefen till följd av överflyttningen till denna byrå av reklamations- och ersättningsärendena finge sina arbetsuppgifter avsevärt ökade, måste åtskilliga ärenden, som nu avgöras av byråchefen eller av honom föredragas i styrelsen, överflyttas på denne sekreterare. Med hänsyn härtill och till de särskilda fordringar i fråga om mångsidig erfarenhet och omdömesförmåga beträffande den praktiska posttjänsten, som måste ställas på innehavaren av ifrågakommande sekreterarfattning, föreslår styrelsen, att befattningen uppflyttas i 26:e lönegraden.

Beträffande statistiska kontoret hemställer styrelsen, att med hänsyn till de krävande och viktiga utredningar av statistisk och ekonomisk art, som i stor omfattning numera utföras av nämnda kontor och som ställa stora krav på föreståndarens utbildning och omdöme, denna befattning måtte uppflyttas till 26:e lönegraden. Behovet av ett biträde med statistisk utbildning anser styrelsen tills vidare kunna tillgodoses genom anställande av en extra tjänsteman med sådan utbildning, varemot de för det löpande statistiska arbetet där placerade två förste postassistentfattningarna skulle kunna ersättas med tjänster i lägre grad.

Slutligen föreslår styrelsen, att registratorn skulle övertaga de viktigaste av de arbetsuppgifter, som åligga den såsom föreståndare för arkivet och biblioteket placerade förste postassistenten. Till följd härav och genom viss omläggning av arbetet därstädes skulle såväl denna befattning som den andra där befintliga förste postassistentfattningen kunna indragas.

Lönenämnden ifrågasätter, huruvida å tredje byrån kan erfordras så stor uppsättning personal i 26:e lönegraden, som generalpoststyrelsen föreslagit, eller tre sekreterare och en förste aktuarie. Då byråchefen givetvis bör handlägga de viktigaste ärendena, synes, under förutsättning av arbetsuppgifternas lämpliga fördelning i övrigt, jämte den redan nu i 26:e lönegraden befintliga sekreterarfattningen för internationella ärenden ytterligare endast en sekreterartjänst böra hänföras till nämnda lönegrad, varvid måhända den för reklamationskontoret avsedda sekreterartjänsten borde ifrågakomma framför sekreterarfattningen för den inrikes posttjänsten.

Föreståndarfattningen å statistiska kontoret anser lönenämnden i betraktande av befattningshavaren hittills ålagda huvudsakliga arbetsuppgifter böra åtminstone tills vidare bibehållas i nuvarande lönegrad. Skulle emellertid befattningsinnehavaren i ökad omfattning komma att anlitas för större ekono-

miska utredningar av olika slag eller andra därmed jämförliga, särskilt ansvarsfulla och självständiga arbeten, syntes det böra framdeles tagas under förnyat övervägande, huruvida icke en något högre löneställning än den nuvarande borde tilldelas befattningen i fråga.

Beträffande registratorbefattningen finner lönenämnden, att densamma bör indragas och dess arbetsuppgifter övertagas av föreståndaren för arkivet och biblioteket, vilken förändring synes böra vidtagas år 1928, då den nuvarande registratorn uppnår pensionsåldern. Frågan om löneställningen för nämnda föreståndarbefattning efter mottagandet av registratorsgöromålen synes enligt lönenämndens mening böra göras till föremål för ny utredning, därvid lägre placering av befattningen än i 21:a lönegraden torde komma att befinnas tillräcklig.

Posttjänstemännens förening anser, att även efter taxekontorets indragning en tjänsteman i 24:e lönegraden bör bibehållas såsom ledare för taxearbetet samt att såsom närmaste man till förste aktuarien å statistiska kontoret bör placeras en tjänsteman med postal fackutbildning i kontrollörs tjänsteställning. Därjämte hemställer föreningen, att personalen å reklamationskontoret måtte förstärkas med ytterligare en kontrollör.

Generalpoststyrelsen framhåller med anledning av lönenämndens uttalanden angående antalet befattningar i 26:e lönegraden, att uppflyttningen till nämnda lönegrad av sekreterarbefattningen för den inrikes posttjänsten närmast är att anse såsom en följd av indragningen av förste aktuarietjänsten å taxekontoret samt att denna sekreterarbefattning och den såsom föreståndare å reklamationskontoret avsedda sekreterartjänsten alldeles särskilt komma att påverkas av den med omorganisationen förenade omläggningen av arbetet och därmed följande personalindragningar, till följd varav dessa befattningar komma att, till skillnad mot vad nu gäller, åläggas en mycket omfattande föredragnings-skyldighet. Den helt förändrade ställning, som dessa befattningshavare härigenom komme att intaga, borde därför medföra motsvarande placering i lönegrad av befattningarna eller i 26:e lönegraden.

De föreslagna förändringarna beträffande tredje byrån, nämligen taxekontorets införlivande med byråns kansli och reklamationskontorets överflyttande till byrån, vilka förändringar skulle medföra betydande förenklingar i arbetssättet och beaktansvärda personalbesparingar, synas mig ändamålsenliga och torde därför böra komma till utförande.

Genom berörda ändringar skulle sekreteraren för den inrikes posttjänsten komma att åläggas ökat arbete och ansvar. Med hänsyn härtill och då genom ändringarna vinnes indragning av en tjänst i 24:e lönegraden, synes en uppflyttning av ifrågavarande sekreterartjänst befogad, varför jag kan biträda generalpoststyrelsens förslag härutinnan.

Jämväl den sekreterare, som från fjärde byrån skulle överflyttas till tredje byrån såsom föreståndare för reklamationskontoret, torde med hänsyn till den större befogenhet och ansvar, som efter omorganisationen skulle komma att

Departementschefen.

förenas med ledningen av berörda kontor, böra vara placerad i 26:e lönegraden. Då nämnde sekreterare redan nu är uppförd i sagda lönegrad, synes alltså anledning saknas att ifrågasätta hans placering i annan lönegrad. På grund av de ökade arbetsuppgifter, som skulle tillkomma reklamationskontoret efter omläggningen, och till följd av ökad föredragningskyldighet för föreståndaren torde ledningen och övervakandet av det löpande arbetet komma att i viss utsträckning överlämnas åt hans närmaste man. I huvudsak torde emellertid sistnämnde befattningshavare komma att bestrida samma göromål, som hittills utförts av befattningshavare i notariegrad å fjärde byrån, varför anledning icke lär förefinnas till placering i högre lönegrad än den 21:a.

Vidkommande förste aktuarien å statistiska kontoret har enligt vad jag inhämtat den omständigheten, att denna befattningshavare av styrelsens olika byråer alltmer anlitas för större ekonomiska utredningar, medfört en lämplig koncentration av detta slags arbete inom styrelsen och därmed viss personalbesparing å byråerna. Då härigenom ökade krav måste ställas på ifrågavarande befattningshavare i fråga om specialutbildning samt erfarenhet och omdöme i ekonomiska frågor, torde det vara motiverat att tilldela befattningen en högre löneställning. Styrelsens förslag i denna del synes mig alltså kunna godtagas.

Vad slutligen angår förslaget, att registratören jämväl skulle vara föreståndare för arkivet och biblioteket, finner jag detsamma ändamålsenligt. De sålunda i en befattning förenade arbetsuppgifterna synas emellertid icke vara av sådan beskaffenhet, att högre befattning än i 20:e lönegraden erfordras för ändamålet.

Fjärde byrån.

Sedan i enlighet med omorganisationsförslaget från fjärde byrån bortflyttats ombudsmansexpeditionen och reklamationskontoret samt dit flyttats de under byrådirektören å andra byrån hörande avdelningarna, skulle byrån bestå av följande avdelningar, nämligen kansliet, medelsbokhållarkontoret, huvudkassan, avdelningen för folkpensionsärenden, medelsrevisionen, inrikes postanvisningsrevisionen, utrikesrevisionen och tidningsrevisionen.

Generalpoststyrelsen anför, att å kansliet skulle handläggas dels de ärenden, som nu på grund av de till byrån hörande revisionsavdelningarnas arbete förekomma därstädes, dels ock de göromål, som nu handläggas å byrådirektörens å andra byrån expedition. Med hänsyn till svårigheten att nu bedöma inverkan på kansliets arbete av övriga ifrågasatta ändringar inom byrån föreslår styrelsen nu endast, att såsom byråchefens närmaste man anställs en förste kontrollör, varjämte å kansliet placeras dels den hos byrådirektören tjänstgörande revisorn och bokhållaren och dels en kontrollör i utbyte mot förste postassistenten hos byrådirektören. Då de nu å kansliet placerade befattningarna, två notarier, en kontrollör och en postexpeditör, utföra sådana arbeten, som enligt omorganisationsförslaget skulle övertagas av ombudsmansexpeditionen, tredje byråns kansli och reklamationskontoret, anses dessa befattningar kunna indragas.

I fråga om medelsbokhållarkontoret föreslår styrelsen med hänsyn till kontorets kvalificerade och ansvarsfulla arbete höjning av föreståndarens närmaste

man, en förste postassistent, till kontrollörs grad. Beträffande huvudkassan åter, vilken efter överflyttningen till fjärde byrån icke skulle taga någon befattning med stämpelväsendet, föreslår styrelsen utbyte av intendentsbefattningen samt revisor- och bokhållartjänsten mot en förste kontrollörs- respektive en kontrollörsbefattning.

Vidkommande revisionsarbetet föreslår styrelsen, att medelsrevisionens två avdelningar sammanslås till en avdelning samt att denna och tidningsrevisionen ställas under gemensamt föreståndarskap av en förste kontrollör. Närmast under denne skulle såsom ledare av revisionsarbetet tjänstgöra två kontrollörer, den ene å medelsrevisionen och den andre å tidningsrevisionen. Härigenom skulle samtliga de tre revisorsbefattningarna å medels- och tidningsrevisionen kunna indragas samt en kontrollörs- och en förste postassistentbefattning å medelsrevisionen kunna utbytas mot två befattningar i lägre tjänstegrader. — Vidare skulle den del av utrikesrevisionens arbete, som sammanhänger med upprättandet av generalavräkningar med främmande postförvaltningar, förläggas till kansliet, där nämnda avräkningar efter omorganisationen skulle upprättas, och skulle återstående göromål å utrikesrevisionen, nämligen avräkning och revision av de utländska postanvisningarna, jämte inrikes postanvisningsrevisionen sammanslås till en postanvisningsrevision och ställas under ledning av en förste kontrollör. Å den nya postanvisningsrevisionen skulle placeras kontrollören å inrikes postanvisningsrevisionen och en förste postassistent å utrikesrevisionen, varemot en revisorsbefattning å inrikes postanvisningsrevisionen samt en dylik befattning och en förste postassistentbefattning å utrikesrevisionen skulle kunna indragas.

Lönenämnden anser sig icke kunna tillstyrka, att såsom byråchefens närmaste man å kansliet placeras en befattningshavare i högre lönegrad än notarie. Beträffande huvudkassan finner lönenämnden icke anledning föreligga att placera föreståndaren i högre lönegrad än därmed jämförliga tjänster vid de andra kommunikationsverken eller 21:a lönegraden, därvid befattningen förslagsvis torde benämnas huvudkassör. Då vid nyssnämnda verk såsom kassakontrollanter å respektive huvud- eller distriktskassor torde anlitas befattningshavare i högst 17:e lönegraden, synes revisor- och bokhållarbefattningen böra utbytas mot en förste postassistentbefattning.

Vad angår omorganisationen av revisionsarbetet, avstyrker lönenämnden inrättande av en förste kontrollörsbefattning såsom föreståndare för medels- och tidningsrevisionen, då arbetet här är av speciell natur och icke motiverar förekomsten av en mera allmänt administrativ föreståndarbefattning mellan byråchefen och de direkt ledande revisionstjänstemännen och då någon saklig gemenskap mellan dessa revisioner ej heller torde kunna påvisas. Enligt lönenämndens mening torde ledningen av medelsrevisionen kunna omhänderhavas av allenast en revisor med en kontrollör såsom närmaste man och ledningen av tidningsrevisionen såsom hittills. I fråga om den föreslagna postanvisningsrevisionen anser lönenämnden med hänsyn till en redan påbörjad och sannolikt fortgående nedgång i postanvisningsrörelsen föreståndaren icke böra givas hög-

re tjänsteställning än revisor. Styrelsens övriga förslag beträffande befattningarna inom revisionsavdelningarna förklarar lönenämnden sig icke vilja motsätta sig.

Posttjänstemännens förening anser, att den såsom byråchefens närmaste man föreslagna förste kontrollörsbefattningen å kansliet bör höjas till sekreterartjänst i 24:e lönegraden samt att ytterligare en kontrollör bör anställas å kansliet. Föreningen tillstyrker anställande av en förste kontrollör såsom chef för medels- och tidningsrevisionerna men anser, att tidningsrevisionen fortfarande bör förestås av tjänsteman i revisors grad och att personalbeståndet vid medelsrevisionen icke bör eller kan minskas i avseende å antalet tjänster eller försämrans genom sänkning av tjänsteställningar. Beträffande den föreslagna postanvisningsrevisionen ifrågasätter föreningen, att den förste postassistentbefattning, som enligt generalpoststyrelsens förslag skulle flyttas dit från nuvarande utrikesrevisionen, höjes till kontrollörs grad.

Generalpoststyrelsen anför beträffande den föreslagna förste kontrollörstjänsten å kansliet, att det med hänsyn till byråchefens uppgift att bland annat självständigt handhava kassaförvaltningen synes angeläget, att hans närmaste man och ställföreträdare icke placeras i allt för låg tjänstegrad. Beträffande huvudkassan anser styrelsen, att då utländska likvider vid de andra kommunikationsverken icke tillnärmelsevis torde förekomma i samma utsträckning som vid postverket, föreståndar- och kassakontrollantbefattningarna böra placeras något högre än motsvarande befattningar vid nämnda verk.

Departementschefen.

Till följd av de förut omförmälda omflyttningarna mellan byråerna av vissa avdelningar kommer fjärde byrån att få en helt ändrad karaktär. På grund av den härav uppkomna svårigheten att i förväg avgöra, huru kansliet å denna byrå slutligen bör ordnas, har det icke ansetts lämpligt att nu utrusta kansliet med en sekreterare. Då emellertid den befattningshavare i högre grad, som erfordras å kansliet, kommer att i viss omfattning utföra sekreterargöromål samt är avsedd att vid förfall för byråchefen träda i hans ställe och därvid bland annat kommer att självständigt handhava kassaförvaltningen, synes befattningen icke böra givas en alltför låg löneställning. Med hänsyn härtill torde styrelsens förslag om inrättande av en förste kontrollörsbefattning för ändamålet kunna godtagas.

Vidkommande huvudkassan synes efter den föreslagna minskningen i arbetsuppgifterna en högre lönegradsplacering för föreståndaren och kassakontrollanten än vid de andra kommunikationsverkens motsvarande avdelningar näppligen vara befogad. Jag anser mig därför böra föreslå, att intendentsbefattningen utbytes mot en befattning i 21:a lönegraden samt revisor- och bokhållarbefattningen mot en tjänst i 17:e lönegraden, och synes föreståndaren för kassan i likhet med vad förhållandet är i telegrafstyrelsen och järnvägsstyrelsen kunna benämnas huvudkassör.

Mot generalpoststyrelsens förslag om sammanförande av vissa revisionsavdelningar till större enheter, vilket givetvis bör medföra ökad koncentration i

arbetet och därmed möjlighet att åstadkomma besparingar, har jag intet att erinra. I betraktande av det utvidgade arbetsområde och ökade ansvar, som de bägge föreståndarna för de sammanslagna revisionsavdelningarna komme att erhålla, torde en något bättre löneställning än den, föreståndarna för de nuvarande mindre revisionsavdelningarna innehava, vara befogad. Med hänsyn härtill och då genom sammanslagningen åtskilliga tjänster kunna indragas, finner jag mig kunna tillstyrka, att ifrågavarande befattningar placeras i 22:a lönegraden.

Vad styrelsen i övrigt föreslagit beträffande befattningarna å fjärde byrån föranleder ingen erinran från min sida.

Vid införandet av postgiroörelsen förutsattes, att på grund härav icke skulle erfordras någon ökning av den ordinarie personalen vid postverket. I enlighet härmed har inom generalpoststyrelsen jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1924 å postgirokontoret från och med år 1925 på förordnande uppehållits fyra kontrollörsbefattningar och en förste postassistentbefattning, varjämte en ordinarie förste postassistent anlåtats till tjänstgöring vid postgirokontoret utan att å den avdelning, där han förut var placerad, ersättas av annan tjänsteman.

Femte
byrån.

I skrivelse den 28 september 1926 med förslag till personalstat för postverket för första halvåret 1927 har *generalpoststyrelsen* med hänsyn till den tillfredsställande utbredning, postgiroörelsen nått, hemställt, att vid bestämmande av antalet ordinarie kontrollörs- och förste postassistentbefattningar måtte för postgirokontoret avses fyra kontrollörs- och två förste postassistentbefattningar.

Vidare föreslår styrelsen i sin skrivelse den 18 oktober 1926, att tre befattningar å femte byrån måtte uppflyttas i lönegrad. Dessa befattningar äro å postsparbanksavdelningen kontrollören, vilken förestår bokföringen av motbokskontona, och förste postassistenten, som för huvudboken, vilka befattningar skulle höjas till revisors respektive kontrollörs grad, samt å postgirokontoret den tillförordnade kontrollör, som förestår arbetet med kontobokföringen, vilken befattning skulle uppföras å ordinarie stat och uppflyttas till revisors grad. Till stöd för dessa förslag åberopar styrelsen, att postsparbankens och postgiroörelsens snabba utveckling medfört ett så starkt ökat arbete och ansvar för ifrågavarande befattningshavare, att deras löneställning, vilken avpassades efter postsparbanks- och postgiroörelsernas beräknade omfattning under den första tiden, numera måste anses för låg.

Lönenämnden tillstyrker sistnämnda tre tjänsters uppflyttning i lönegrad.

Då postgiroörelsen numera utvecklats så, att ett stadigvarande behov av befattningar i kontrollörs- och förste postassistentgrad torde förefinnas å postgirokontoret, vill jag tillstyrka, att å nämnda kontor i erforderlig omfattning inrättas ordinarie sådana befattningar. Beträffande antalet av dessa befattningar torde jag få återkomma i samband med personalstaten för senare halvåret 1927.

Departement-
chefen.

Av berörda kontrollörsbefattningar har en föreslagits skola höjas till revisors grad. Då goda skäl synas anförda för såväl denna som övriga ifrågasatta uppflyttningar å femte byrån, anser jag mig böra förorda styrelsens förslag i denna del.

I detta sammanhang torde jag få anmäla uppkommen fråga om rätt för ovanbemälda tillförordnade kontrollörer och förste postassistent att för placering i löneklass tillgodoräknas tid för förordnandena å postgirokontoret.

Vidkommande avlöningen vid berörda förordnanden har genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 december 1924 och den 18 december 1925 medgivits för år 1925 beträffande två av de tillförordnade kontrollörerna och för tiden från och med år 1926 i fråga om samtliga ovanbemälda tillförordnade tjänstemän, att dylik tjänsteman finge tills vidare under tiden för förordnandet tilldelas avlöningsförmåner motsvarande dem, som skulle tillkommit honom, därest han varit ordinarie innehavare av den på förordnande uppehållna tjänsten, dock med avdrag av så stort belopp, att det, jämte å tjänstemannens ordinarie befattning belöpande avgifter för egen samt änke- och pupillpensionering, motsvarade dylika avgifter för den högre tjänsten.

I skrivelse den 10 december 1926 har generalpoststyrelsen hemställt, att en var av ifrågavarande tjänstemän, vilka samtliga erhållit sina förordnanden efter öppen tävlan, måtte, i likhet med vad som i samband med omklassificeringen av postkontoren år 1926 föreskrevs beträffande vissa tillförordnade postmästare och deras successorer, vid befordran till ordinarie kontrollör respektive förste postassistent för placering i löneklass tillgodoräknas hela förordnandetiden utan det i 12 § 1 mom. avlöningsreglementet stadgade avdrag av tre år.

Lönenämnden har i utlåtande den 22 januari 1927 avstyrkt ifrågavarande framställning under framhållande bland annat, att ett bifall till framställningen sannolikt skulle framkalla anspråk från andra håll på liknande tillgodoräknanden av förordnandetid.

Även om ifrågavarande tillförordnade tjänstemän å postgirokontoret i avlöningshänseende beretts en lika förmånlig ställning, som ovan omförmälda tillförordnade postmästare m. fl. tjänstemän under åren 1920—1926 innehade i avvaktan på den sistnämnda år genomförda omklassificeringen av postkontoren, föreligga enligt min mening i detta fall icke sådana omständigheter, som motivera en avvikelse från de allmänna reglerna för tillgodoräklandet av förordnanden. Med hänsyn härtill och till de konsekvenser, som ett dylikt avsteg från berörda regler skulle kunna medföra inom andra grenar av statsförvaltningen, har jag icke ansett mig kunna tillstyrka vidtagande av åtgärd i anledning av förevarande framställning.

Beträffande övriga befattningar i styrelsen än de förut under de särskilda byråerna angivna anför *generalpoststyrelsen*, att å femte byrån funnes å övergångsstat 6 revisorer och 15 befattningar i postexpeditörs grad, vilka överförts till styrelsen i och med postsparbankens inordnande i postverket. Med hänsyn till svårigheten att bedöma dessa befattningars framtida placering å

Befattningar i lägre lönegrad än 17:e.

löneskalan hava desamma i den nya organisationen upptagits till samma antal som nu.

Vidkommande befattningar i styrelsen av lägre grad än förste postassistent anser styrelsen antalet dylika befattningar svåriligen kunna bedömas förrän efter omorganisationens genomförande, varför styrelsen nu endast kan angiva ungefärliga siffror.

Sålunda beräknar styrelsen på grund av sänkning av vissa förste postassistentbefattningar en ökning av postassistentbefattningarna från 4 till 7. Av 3 förste postexpeditörsbefattningar anses en kunna indragas. Antalet postexpeditörer beräknas genom införandet av kansliskrivare kunna nedbringas från 22 till 12. Av de nya kansliskrivarebefattningarna, i vilka skulle utföras arbete, som nu förrättas av dels tjänstemän i högre grader och dels kanslibiträden, anser styrelsen komma att erfordras ett antal av 27. På grund härav kunna kanslibiträdesbefattningarna minskas från 63 till 45, varjämte antalet kontorsbiträden synes kunna sänkas från 132 till 130.

Antalet befattningshavare i graderna från och med förste postassistent till och med kanslibiträde, bortsett från teknisk personal, skulle alltså nedbringas från 136 till 125.

Vaktpersonalen, nu 3 förste expeditionsvakter, 1 postiljon och 24 expeditionsvakter. anser styrelsen på anförda skäl böra efter omorganisationen utgöras av 4 förste expeditionsvakter, 6 postiljoner och 13 expeditionsvakter ävensom 5 kontorsvakter (ynglingar under 18 år).

Lönenämnden framhåller, att det icke synes böra ifrågakomma att till kansliskrivartjänster utan vidare omvandla befattningar inom den nuvarande kanslibiträdesgraden, vilken huvudsakligen är avsedd för göromål av mindre kvalificerad art. Då det säkerligen icke komme att visa sig möjligt eller lämpligt att till den egentliga posttjänsten förflytta de befattningshavare i postexpeditörs tjänsteställning — i vissa fall utan postal utbildning — som nu uteslutande sysselsättas med kontors- och expeditionsgöromål, syntes sådana befattningar endast i mån av innehavarnas avgång böra förändras till kansliskrivartjänster. Sistnämnda tjänster torde därför böra inrättas allenast successivt och i den mån antingen vakans av nyss angivet slag uppkomme eller det med hänsyn till arbetsuppgifternas art och omfattning befundes erforderligt att utbyta lägre befattningar mot kansliskrivartjänster.

Vad styrelsen anført i fråga om förevarande befattningars antal föranleder nu intet annat uttalande från min sida än att man vid inrättandet av kansliskrivarebefattningar i postverket torde böra framgå med försiktighet och sålunda icke tillskapa flera dylika befattningar än som nödvändigt betingas av de föreliggande arbetsuppgifternas omfattning och beskaffenhet. Till frågan om antalet av dessa befattningar torde jag få återkomma i samband med personalstaten för tiden efter den 1 juli 1927.

Den av mig förordade omorganisationen av generalpoststyrelsen synes lämpligen böra genomföras den 1 juli 1927.

Beträffande fjärde byrån har emellertid generalpoststyrelsen föreslagit en övergångsordning, enligt vilken ombudsmansexpeditionen och reklamations-

Departementschefen.

**Övergångs-
anord-
ningar.**

kontoret skulle kvarbliva å byrån till den tidpunkt under år 1930, då den nuvarande chefen å byrån uppnår pensionsåldern. Däremot skulle överflyttningen till fjärde byrån av byrådirektörens avdelning å andra byrån ske omedelbart och i samband därmed den föreslagna sammanslagningen av revisionsavdelningarna företagas. Under övergångstiden skulle byrådirektörsbefattningen vara placerad å fjärde byrån, medan för handläggningen av trafikärendena å första byrån skulle under nämnda övergångstid uppehållas en tillfällig byrådirektörsbefattning i stället för den nuvarande sekreterarbefattningen.

Vad sålunda föreslagits föranleder ej erinran från min sida. På sätt förut omförmälts har jag förordat en försöksanordning med en tillförordnad byrådirektör å första byrån för handläggningen av trafikärenden.

I fråga om de befattningar, som skulle indragas, har generalpoststyrelsen på anförda skäl framhållit, att det nu vore omöjligt att angiva, huru många av dessa befattningar efter omorganisationens ikraftträdande kunde omedelbart indragas och huru många av dem på grund av svårigheten att överföra befattningarnas innehavare till andra befattningar måste uppföras på övergångsstat. Styrelsen har därvid anført, att om inom vissa lönegrader ordinarie befattningshavare bleve övertalig i samband med omorganisationen, detta icke borde utgöra hinder att efter prövning i varje särskilt fall besätta vakant tjänst inom samma lönegrad genom befordran av för tjänsten fullt kompetent befattningshavare.

Det synes mig lämpligt, att Kungl. Maj:t jämväl i fråga om befattningar, vilkas antal fastställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, efter förslag av generalpoststyrelsen årligen tills vidare bestämmer övergångsstatens omfattning.

Då sålunda vissa av de erforderliga övergångsanordningarna kräva riksdagens medgivande, torde bemyndigande böra utverkas för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med nu angivna grunder utfärda de bestämmelser, som kunna erfordras för genomförande av den föreslagna omorganisationen av generalpoststyrelsen.

Postdistrikten.

Av de förut omförmälda sex postdistrikten i riket hava de distrikt, som skulle kunna beröras av de föreliggande förslagen till ändringar i distriktsindelningen, följande omfattning, nämligen östra distriktet Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings, Kalmar och Gotlands län, Stockholms distrikt Stockholms stad samt de närmast därintill belägna delarna av Stockholms län, mellersta distriktet återstående delar av Stockholms län ävensom Uppsala, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län samt norra distriktet Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Distriktsförvaltningarna i dessa fyra distrikt äro förlagda till respektive Linköping, Stockholm, Gävle och Sundsvall.

Uppdelning av norra postdistriktet i två distrikt. I sitt förut omförmälda betänkande den 31 maj 1923 framhöllo 1923 års postkommitterade de svårigheter för skötseln av det norra postdistriktet, som förorsakades genom distriktets stora omfattning och genom att distriktsförvaltningarna

gen vore förlagd nära distriktets sydöstra hörn. Kommitterade funno den enda rationella åtgärden att avhjälpa dessa olägenheter vara att dela distriktet i två distrikt, varvid det övre norra distriktet borde omfatta Västerbottens och Norrbottens län med distriktsförvaltningen förlagd till Umeå eller Luleå och det nedre norra distriktet Västernorrlands och Jämtlands län samt möjligen närliggande delar av Kopparbergs och Gävleborgs län med distriktsförvaltningen i Sundsvall eller Östersund. Denna uppdelning av norra postdistriktet ansågo kommitterade emellertid böra anstå, intill dess inlandsbanan åtminstone till sin huvudsakliga sträckning blivit fullbordad. För att undgå ökning av postdistriktens antal ifrågasatte kommitterade sammanslagning av Stockholms distrikt med östra distriktet ävensom därav föranledda jämkningar i södra och västra distrikten, och syntes en sådan sammanslagning utan svårighet låta sig göra med hänsyn till den befogenhet att leda vissa löpande göromål för Stockholm i dess helhet, som överpostmästaren i Stockholm enligt kommitterades förslag skulle få.

I sina yttranden i anledning av kommitterades betänkande framhöll *generalpoststyrelsen* lämpligheten av att bringa frågan om norra distriktets delning till lösning inom den närmaste tiden. I sådant hänseende föreslog styrelsen dels en minskning av distriktet till att omfatta Norrbottens och Västerbottens län jämte närmast intill belägna delar av Västernorrlands och Jämtlands län med distriktsförvaltningen förlagd till Umeå och dels en av berörda minskning föranledd omreglering av vissa andra distrikt, däribland Stockholms distrikt, vilket skulle bestå av Stockholms stad samt Stockholms, Uppsala, Västmanlands, Södermanlands och Gotlands län; och skulle denna utvidgning av Stockholms distrikt möjliggöras genom att giva överpostmästaren i Stockholm befogenhet att leda de löpande personal- och trafikangelägenheterna för Stockholms stad och dess närmaste landsområde.

I sin förevarande skrivelse den 18 oktober 1926 anför *generalpoststyrelsen*, att med hänsyn till den inskränkning i personalbehovet vid postdirektionerna, som skulle bli en följd bland annat av vissa av styrelsen ifrågasatta förändringar i arbetsformerna, den enklaste och ekonomiskt mest tillfredsställande lösningen av frågan om postdistriktsindelningen i Norrland visat sig vara att dela norra distriktet i två distrikt utan annan ändring av de övriga distriktens gränser än att viss del av det mellersta distriktet lades till det sydligare av de två nya distrikten. Härigenom skulle därtill vinnas den fördelen, att frågan om ordnandet av postförhållandena i Stockholm icke behövde sammankopplas med frågan om landsortsdistriktens omfattning.

Styrelsen föreslår därför, att norra distriktet uppdelas i övre norra distriktet, omfattande Västerbottens och Norrbottens län, och nedre norra distriktet, till vilket skulle hänföras Västernorrlands och Jämtlands län ävensom från mellersta distriktet landskapet Hälsingland. Till stöd för detta förslag anför styrelsen bland annat följande:

Vid norra distriktets tillkomst år 1893 hade största delen av Norrlands handel och industri varit förlagd till Västernorrlands och Jämtlands län. Under

de sista årtiondena hade emellertid, samtidigt som Norrland i sin helhet i olika avseenden genomgått en kraftig utveckling, denna utveckling gjort sig särskilt märkbar i de två nordligaste länen, Norrbottens och Västerbottens län. Sålunda hade under tiden 1893—1925 i sistnämnda två län folkmängden ökat med 62 procent och antalet poststationer nära sexdubblats, medan under samma tid folkmängden i Västernorrlands och Jämtlands län endast vuxit med 30 procent och poststationernas antal blott något mer än fördubblats.

Till följd av postdirektionens olämpliga läge så gott som alldeles invid norra distriktets sydgräns samt till följd av distriktets stora yttinnehåll — distriktet vore större än de fem övriga distrikten tillsammans — bleve inspektions- och övriga tjänsteresor mycket tidskrävande och dyrbara. Under år 1925 åtgingo sålunda för dylika resor vid postdirektionen i norra distriktet ej mindre än omkring 500 förrättningsdagar, och kostnaderna för resorna belöpte sig till 21,900 kronor. Det vore härvid att märka, att antalet förrättningsdagar representerade en motsvarande för arbetet å postdirektionskontoret förlorad arbetstid, varigenom de på grund av resorna förorsakade kostnaderna i verkligheten bleve större än vad här anförts.

Tjänsteresorna vid postdirektionerna måste i allmänhet förrättas av postdirektören eller hans närmaste män, överkontrollören eller förste kontrollören. Då i norra distriktet dessa tjänstemän i stor utsträckning vore frånvarande från postdirektionskontoret, måste arbetet därstädes ofta nog överlätas åt de underordnade tjänstemännen. Förutom att detta med hänsyn till förhållandet till de underlydande lokalförvaltningarna mången gång kunde vara mindre lämpligt, medförde chefens och souschefernas frånvaro från förläggningssorten en omständlighet i arbetssättet, som krävde stor personal och vållade dryga kostnader.

Genom en minskning av norra distriktet skulle nu anförda kostnader i hög grad minskas. Tjänsteresorna skulle bli kortare, antalet förrättningsdagar mindre och postdirektören samt hans souschefer skulle mer kunna ägna sig åt arbetet å förläggningssorten.

I motsats mot förut omförmälda tidigare förslag innebure den av styrelsen nu ifrågasatta anordningen en ökning av antalet postdistrikt och postdirektioner från sex till sju. Emellertid komme styrelsen i det följande att föreslå, att överpostmästaren vid postkontoret Stockholm 1 indroges och att postdirektören i Stockholms distrikt skulle övertaga åtskilliga av överpostmästarens funktioner, vilket låte sig göra endast under förutsättning att till detta distrikt icke, såsom tidigare ifrågasatts, lades något ytterligare landsområde. Om sålunda större administrationskostnader uppstode i Norrland, skulle däremot mindre dylika kostnader uppkomma i Stockholm. Styrelsen hölle emellertid före, att besparingarna i Stockholm icke till någon del behöfde tagas i anspråk för bestridande av någon del av kostnaderna för de två postdirektionerna i Norrland.

Av en upprättad tabell över areal, folkmängd och vissa postanordningar m. m. i de nuvarande och de föreslagna postdistrikten framginge, att på de två nya norrländska postdirektionerna komme ett i jämförelse med övriga postdirektioner mycket ringa antal underlydande funktionärer och postanordningar. Då på grund härav arbetet vid de nyinrättade postdirektionerna måste bli på en betydligt mindre omfattning än vid övriga motsvarande distriktsförvaltningar, måste givetvis de två norrländska postdirektionerna erhålla en avsevärt enklare organisation än som förekomme vid övriga postdirektioner.

Styrelsen beräknade sålunda å de nya postdirektionerna följande personal, därvid för jämförelse angäves personalen vid den nuvarande postdirektionen i norra distriktet.

Befattning	Nuvarande norra distriktet	De nya distrikten		
		tillhopa	nedre norra	övre norra
Postdirektör	1	2	1	1
Överkontrollör	1	1	1	—
Förste kontrollör	1	1	—	1
Kontrollör	2	—	—	—
Förste postassistent	3	4	2	2
Postassistent	2	—	—	—
Postexpeditör	1	—	—	—
Överpostiljon	1	—	—	—
Kanslibitråde	2	2	1	1
Kontorsbiträde	2	2	1	1
	Summa	16	12	6

Med hänsyn dels till distriktschefens ställning såväl gentemot personalen som utåt och dels till vikten av att för dessa befattningar kunna förvärva särskilt dugande och lämpliga personer torde de nya distriktscheferna icke böra givas lägre tjänsteställning än cheferna för övriga distrikt eller 29:de lönegraden. Då antalet större postkontor bleve mycket litet i övre norra distriktet, syntes det tillräckligt att där såsom postdirektörens närmaste man anställa en förste kontrollör.

Omförmälda minskning av personalen efter delningen med fyra personer hade sin orsak däri, att genom de förut omförmälda, ifrågasatta omläggningarna och förenklingarna i arbetssättet vid postdirektionerna betydande personalinskränkningar skulle kunna göras vid dessa förvaltningar. Därest norra distriktet bibehölls odelat och i sin nuvarande omfattning, beräknades nämnda personalinskränkning i detta distrikt komma att omfatta en kontrollörsbefattning och två postassistentbefattningar. Vid jämförelse mellan det nuvarande och de nya distrikten borde man givetvis taga hänsyn härtill och sålunda räkna med endast 13 personer vid postdirektionen i norra distriktet.

Att det oaktat personalstyrkan vid de nya postdirektionerna kunde beräknas till sammanlagt mindre antal än vid den nuvarande postdirektionen berodde därpå, att åtskilliga arbetsuppgifter, såsom kassaförvaltningen, handhavande av förbrukningsartiklar för de underlydande postkupéerna o. d., skulle överflyttas på vederbörande postkontor å förläggningssorten — vilka dock icke på grund härav behövde någon ökning av sina arbetskrafter — att tjänsteresorna vid de nya postdirektionerna komme att kräva avsevärt mycket mindre tid än för närvarande i det odelade norra distriktet, att till följd därav vederbörande postdirektör komme att i betydligt större utsträckning än med nuvarande distriktsindelning kunna ägna sig åt det löpande arbetet å postdirektionen samt att arbetsuppgifterna bleve i hög grad förenklade genom minskningen i antalet underlydande personal och postanordningar.

Beträffande stationsorterna för de genom delningen uppkomna distrikten anser styrelsen Sundsvall böra bibehållas såsom förläggningssort för postdirektionen i nedre norra distriktet. Med hänsyn till att tyngdpunkten i övre norra distriktet komme att ligga i det folkrikare och mera utvecklingskraftiga Västerbottens län föreslår styrelsen, att postdirektionen i detta distrikt förläggas till Umeå.

Vad angår den ekonomiska innebörden av styrelsens föreliggande förslag, beräknar styrelsen med utgångspunkt från varje befattningshavares slutlön

samt nu utgående dyrtidstillägg avlöningskostnaderna för den nuvarande postdirektionen efter vidtagna personalindragningar till 87,300 kronor och för de två nya postdirektionerna till sammanlagt 90,000 kronor eller, därest postdirektionen i övre norra distriktet skulle förläggas till Luleå, 92,100 kronor. Denna ökning anser styrelsen emellertid komma att motvägas av en avsevärd minskning i kostnaderna för tjänsteresor.

Lönenämnden ifrågasätter, huruvida icke ur såväl organisatorisk som statsekonomisk synpunkt övervägande skäl finge anses tala för ett vidhållande av generalpoststyrelsens tidigare förslag till distriktsindelning, enligt vilket det nuvarande antalet distrikt skulle bibehållas oförändrat. Av vad styrelsen anfört till stöd för sitt nu framförda förslag hade lönenämnden icke funnit sig övertygad om nödvändigheten av att ett nytt postdistrikt inrättades genom delning av det nuvarande norra distriktet. Skulle emellertid en dylik uppdelning anses böra ifrågakomma, syntes icke föreliggande anledning till erinran mot de av styrelsen föreslagna personaluppsättningarna å de nya nedre norra och övre norra distrikten. Lönenämnden ville emellertid fästa uppmärksamheten på att i de av styrelsen framlagda kostnadsberäkningarna för de två postdirektionerna i nämnda distrikt icke upptagits några kostnader för beredande av lokaler åt ytterligare en postdirektion.

I anledning härav framhåller *generalpoststyrelsen* beträffande lokalkostnaderna för postdirektionen i övre norra distriktet, att styrelsen ej heller räknat med den minskning i lokalkostnaden, som borde uppkomma genom nedbringande med mera än hälften av det nuvarande personalantalet vid postdirektionen i Sundsvall, samt att styrelsen ansett, att det icke skulle nämnvärt inverka på beräkningarnas exakthet, om man utginge från att de nytillkommande lokalkostnaderna i Umeå skulle motvägas av det minskade lokalbehovet i Sundsvall.

Posttjänstemännens förening ansluter sig till generalpoststyrelsens tidigare förslag i ämnet samt framhåller, att å bägge de nya postdirektionerna postdirektörens närmaste man borde vara överkontrollör ävensom att därstädes borde anställas en kontrollör.

Luleå köpmannaförening hemställer på anförda skäl, att postdirektionen i övre norra distriktet måtte förläggas till Luleå.

Departementschefen. Tidigare denna dag har jag i princip uttalat min anslutning till de av generalpoststyrelsen i dess förberörda skrivelse den 18 oktober 1926 framförda förslagen till organisatoriska ändringar beträffande postverket. Beträffande postverkets distriktsindelning i Norrland finner jag det alltså påkallat, att åtgärder nu vidtagas för att avhjälpa de olägenheter, som på grund av norra postdistriktets stora utsträckning och postdirektionens numera olämpliga förläggning inom distriktet i hög grad försvåra distriktsförvaltningens uppgift att leda och övervaka postförhållandena.

I detta syfte hava olika förslag framkommit. De av 1923 års postkommitterade och tidigare av generalpoststyrelsen avgivna förslagen att minska norra

distriktets omfattning men samtidigt för att ej öka distriktens antal utvidga Stockholms distrikt innebära enligt min mening icke någon lämplig lösning av denna fråga. Ett bifall till dessa förslag skulle nämligen förutsätta en utvidgning av överpostmästarens i Stockholm befogenhet och därmed inrättandet av en onödig och kostsam organisation såsom instans mellan distriktsförvaltningen och postanstalterna i Stockholm och dess närhet samt givetvis utsluta möjligheten att indraga överpostmästartjänsten. Enligt styrelsens nu föreliggande förslag åter torde kostnaderna för de nya postdirektionerna i Norrland, särskilt med dessas av mig förordade förläggning, på grund av avsevärt minskade resekostnader icke komma att överstiga motsvarande kostnader för den nuvarande postdirektionen i norra distriktet, varjämte med bibehållande av Stockholms distrikt i dess nuvarande omfattning en betydande minskning av förvaltningsapparaten vid såväl postdirektionen som postkontoret Stockholm 1 möjliggöres. Då sålunda förevarande förslag i postalt hänseende torde erbjuda större fördelar och då det även ur ekonomisk synpunkt icke kan anses oförmånligare än de nyssnämnda tidigare förslagen, anser jag mig kunna förorda, att i enlighet med detta förslag det nuvarande norra distriktet uppdelas i två distrikt, nedre norra och övre norra distriktet, med av styrelsen föreslagen omfattning samt att för sådant ändamål ytterligare en postdirektörsbefattning inrättas.

Beträffande förläggningen av distriktsförvaltningarna i de nya distrikten synas goda skäl föreligga att bibehålla Sundsvall såsom stationsort för postdirektionen i nedre norra distriktet. Däremot synas vissa skäl tala mot styrelsens förslag att förlägga postdirektionen i övre norra distriktet till Umeå. Denna stad måste såsom belägen vid distriktets södra gräns anses utgöra en föga central förläggningsort för postdirektionen. En av de olägenheter, som nu känneteckna norra distriktet och som man velat avhjälpa, nämligen postdirektionens förläggning i distriktets utkant, skulle alltså vid bifall till förslaget komma att vidlåda jämväl det nya nordligaste distriktet. Av övriga större orter inom detta distrikt synas knappast andra än Boden och Luleå kunna ifrågakomma såsom säte för postdirektionen. Boden erbjuder med sitt i distriktet centrala och ur kommunikationssynpunkt synnerligen lämpliga läge stora fördelar såsom förläggningsplats för en postdirektion och synes i detta avseende äga ett bestämt företräde framför Luleå. Enligt vad jag inhämtat torde lokaler för postdirektionen kunna genom förhyrning anskaffas i Boden för en hyra, ungefärligen motsvarande årskostnaden för den utvidgning av den planerade posthusbyggnaden i Umeå, som skulle erfordras för att inrymma jämväl lokaler för en postdirektion. Beaktas bör ock, att den obetydligt högre avlöningskostnad, 2,100 kronor, som föranledes av att Boden hänföres till högre dyrortsgrupp än Umeå, torde uppvägas av minskningen i resekostnader. Med hänsyn till nu anförda förhållanden och då det med norra distriktets uppdelning avsedda syftet bäst skulle ernås med Boden såsom plats för det nordligaste distriktets förvaltning, anser jag mig böra föreslå, att postdirektionen i detta distrikt förläggas till nämnda stad.

Förenk-
lingar i or-
ganisatio-
nen av post-
förhållan-
dena i
Stockholms
distrikt.

Generalpoststyrelsen föreslår, att vissa ärenden, som handläggas av såväl postdirektionen i Stockholms distrikt som överpostmästaren vid postkontoret Stockholm 1, eller ärendena rörande postförhållandena inom det under nämnda postkontor lydande landsområdet koncentreras till postdirektionens handläggning, varigenom överpostmästarbefattningen kan indragas och ersättas med en postmästarbefattning av klass 1 A. Samtidigt härmed skulle den under nämnda postkontor lydande avdelningen för ankommande utrikes paket förändras till självständigt postkontor och befattningen såsom föreståndare för avdelningen, nu förste kontrollör, utbytas mot en i samma lönegrad placerad befattning såsom postmästare av klass 2. Därjämte föreslås indragning av överkontrollörsbefattningen å postdirektionen samt en förste kontrollörsbefattning å nämnda postkontor.

Till stöd för dessa förslag anför styrelsen i huvudsak följande:

Inom Stockholms distrikt finnes 27 postkontor, 4 postexpeditioner, 116 poststationer samt 55 lantbrevbärare och liknande personal. Sammanlagda personalen i tjänstemannaställning uppginge till omkring 1.200 personer. Å postdirektionen i distriktet vore, förutom postdirektören och hans närmaste man, överkontrollören, anställda 15 biträdande tjänstemän.

Postkontoret Stockholm 1, som förestodes av en överpostmästare (26:e lönegraden), hade ända till den senaste tiden varit indelat i fem huvudavdelningar, nämligen avdelningarna för avgående brevposter, ankommande brevposter, tidningar, inrikes och avgående utrikes paket samt ankommande utrikes paket. Av dessa hade avdelningarna för tidningar samt för inrikes och avgående utrikes paket övertagits av det nyinrättade bangårdspostkontoret, som förestodes av en tillförordnad postmästare av klass 1 A. Av de tre återstående avdelningarna, vilka en var stode under direkt ledning av en förste kontrollör, vore avdelningen för ankommande utrikes paket lokalt skild från postkontoret Stockholm 1 och kunde, då den hade från postkontoret i övrigt avgränsade arbetsuppgifter, göras även i övriga avseenden oberoende av huvudpostkontoret. Avdelningen borde såsom självständigt postkontor förestås av en postmästare i samma lönegrad som förste kontrollör (postmästare av klass 2).

Förutom ledningen av postkontoret åläge det överpostmästaren att beträffande det postkontoret underlydande landsområdet utöva samma befogenhet som postmästare i allmänhet, innefattande inspektion av postanordningarna, inventering av underlydande postanstalter samt allmän tillsyn över postförhållandena inom området. Till postkontorets område hörde ett 70-tal poststationer och liknande postanstalter samt omkring 40 postlinjer. I angelägenheter rörande nämnda landsområde utövades emellertid jämväl från postdirektörens sida en omfattande verksamhet, betingad av de nyanordningar, som ständigt påkallades i de omkring huvudstaden liggande, snabbt tillväxande samhällena. Då detta förhållande visat sig medföra onödig omgång och dubbelarbete, syntes det styrelsen lämpligast, att alla frågor avseende postförhållandena inom distriktets landsområde handlades av en enda myndighet.

1923 års postkommitté hade föreslagit, att överpostmästarna, d. v. s. föreståndarna för postkontoren Stockholm 1, Göteborg 1 och Malmö 1, skulle, förutom dem nu åliggande göromål såsom föreståndare för vederbörande postkontor och under detta lydande landsområde, erhålla befogenhet att leda och ordna vissa för postkontoren inom staden gemensamma angelägenheter, såsom reservpersonalens disponerande, brevbäring, posttransporter och brevlådtömning. Styrelsen hade i sina skrivelser den 17 januari och den 21 november 1925 anslutit sig till detta förslag.

Medan för överpostmästarna i Göteborg och Malmö den ökade befogenheten icke skulle innebära någon nämnvärd ökning i dessa tjänstemäns arbetsuppgifter, skulle däremot för överpostmästaren i Stockholm nu nämnda utvidgning av arbetsområdet medföra en väsentligt ökad arbetsbörda. Anledningen härtill vore, att i Göteborg och Malmö all brevbäring vore koncentrerad till huvudpostkontoret, medan i Stockholm brevbäring skedde från sex olika postkontor, samt att i Göteborg och Malmö inlämningen av postförsändelser och posttrafiken i övrigt i avsevärt större utsträckning vore förlagd till huvudpostkontoret än vad fallet vore i Stockholm. Av nu anförda orsaker hade överpostmästarna i Göteborg och Malmö redan nu så gott som all personal i dessa städer direkt under sig, och redan nu måste de sörja för reservpersonal för de övriga, mindre postkontoren å orten.

I Stockholm skulle den sålunda ökade befogenheten för överpostmästaren medföra, att den största delen av den arbetsbörda, som nu åvilade postdirektionen, överflyttades på överpostmästaren och hans kanslipersonal, vadan så få uppgifter skulle komma att återstå för distriktsförvaltningen, att det icke skulle kunna ifrågakomma annat än att giva överpostmästaren de återstående befogenheter, som vore förbehållna postdirektören. Härigenom skulle således överpostmästarens och distriktschefens funktioner komma att utövas av en och samma myndighet.

En dylik anordning tillämpades för närvarande, i det att styrelsen, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 juni 1926, försöksvis vidtagit den åtgärden att från och med den 1 juli 1926 låta postdirektören i Stockholms distrikt, jämte honom såsom postdirektör åliggande göromål, förrätta de göromål, som vore förenade med den för närvarande vakanta överpostmästar-tjänsten. Överpostmästarens åligganden hade med biträde av vederbörande avdelningsföreståndare uppehållits av postdirektören. Tillsynen över det underlydande landsområdet, däri inbegripet inspektioner och inventeringar av postexpeditioner och poststationer m. m., hade utövats av postdirektionen i Stockholms distrikt. De frågor, som anginge det under postkontoret Stockholm 1 lydande landsområdet, hade härigenom koncentrerats till samma myndighet, som hade att leda och ordna de för stadens postkontor gemensamma angelägenheterna, såsom reservpersonalens disponering, brevbäring, posttransporter och brevlådtömning.

I vad det gällde koncentration hos en och samma myndighet av ledningen över de för huvudstadens postkontor gemensamma angelägenheterna och av tillsynen över det till postkontoret Stockholm 1 hörande landsområdet hade försöksanordningen visat sig ändamålsenlig och borde enligt styrelsens mening bibehållas. Beträffande åter den omedelbara ledningen av postkontoret Stockholm 1 kunde ur principiell synpunkt göras vissa invändningar mot att postdirektören, som räknade bland sina viktigaste åligganden att förrätta inspektion och inventering av underlydande postanstalter, skulle beträffande visst postkontor så att säga kontrollera sig själv. Med hänsyn till de många och viktiga frågor, postdirektören hade att handlägga beträffande distriktets förhållanden i allmänhet, kunde det vidare icke påräknas, att han skulle hava tid övrig att utöva de funktioner, som sammanhängde med den omedelbara ledningen av rikets största postkontor. Om han å andra sidan ägnade sitt huvudsakliga intresse åt skötseln av postkontoret, måste hans uppgifter såsom distriktschef ägnas mindre uppmärksamhet.

Den lämpligaste utvägen syntes därför vara, att ledningen av postkontoret Stockholm 1 anförtroddes åt en postmästare. På grund av postkontorets stora personal — för närvarande omkring 400 tjänstemän — och omfattningen av poströrelsen vid postkontoret komme detta att även framdeles bliva det största

och mest betydande postkontoret i huvudstaden. Med hänsyn härtill kunde det anses berättigat, att postmästaren vid detta postkontor bibehölles i samma lönegrad som överpostmästare. Då han emellertid icke skulle hava att taga befattning med ledningen av ett underlydande område och icke heller fullgöra de särskilda åligganden, som vore avsedda att överlåtas åt överpostmästare, ansågo sig styrelsen böra föreslå, att ifrågavarande postmästarbefattning inplacerades i 25:e lönegraden (postmästare av klass 1 A).

Då genom en planerad ombyggnad av postkontorets lokaler den nuvarande skarpt markerade skillnaden mellan avdelningarna för avgående och för ankommande brevposter komme att bortfalla och sålunda personalen kunde disponeras på ett mera rationellt sätt, erfordrades i stället för de nuvarande såsom föreståndare för dessa avdelningar placerade två förste kontrollörerna endast en dylik befattning såsom postmästarens närmaste man, vadan den andra förste kontrollörsbefattningen kunde indragas.

Arbetet vid postdirektionen i Stockholms distrikt vore av mindre omfattning och mera ensartat än vid övriga postdirektioner, varför i Stockholm icke erfordrades någon sådan uppdelning av arbetet med distriktets ledning mellan postdirektören och hans närmaste man, överkontrollören, som förekomme vid de andra distriktsförvaltningarna. Då till följd härav nämnde överkontrollör icke kunnat tilldelas så kvalificerat arbete, som vid den nuvarande organisationens tillkomst varit avsett, kunde denna befattning indragas, varvid förste kontrollören skulle bliva postdirektörens närmaste man och ställföreträdare. Berörda indragning kunde emellertid ske allenast under förutsättning att postdirektören hade att fullgöra endast de göromål, som ankomme på distriktschef.

Beträffande väckt fråga att i stället för överpostmästaren indraga postdirektören ville styrelsen framhålla, att denna fråga i själva verket endast gällde, huruvida chefen för Stockholm postdistrikt skulle bibehållas i 29:e lönegraden eller givas lägre löneställning. Även om vissa av de postdirektören nu åliggande göromålen skulle övertagas av styrelsen, kunde överpostmästaren icke lämpligen givas en lägre löneställning än i 28:e lönegraden. Skillnaden mellan postdirektörs och överpostmästares avlöning bleve sålunda relativt obetydlig. De frågor, som anginge postförhållandena i Stockholm med omnejd, torde jämväl vara av den vikt för såväl det allmänna som den enskilde, att det icke syntes kunna förebringas några skäl för att giva den, som närmast bure ansvaret för postanordningarna inom detta område, en lägre löneställning än enligt 29:e lönegraden.

Lönenämnden anför, att under förutsättning att en organisation av Stockholms distrikt enligt de av styrelsen angivna grunderna befundes lämplig och praktiskt genomförbar, det icke syntes lönenämnden vara något att invända mot att föreståndaren för postkontoret Stockholm 1 såsom postmästare av klass 1 A hänfördes till 25:e lönegraden. Skulle däremot ledningen av sagda postkontors landsområde komma att handhavas av kontorets föreståndare, torde ifrågavarande befattning böra bibehållas såsom överpostmästartjänst i 26:e lönegraden. Frånskiljandet från densamma av vissa arbetsuppgifter i anledning av det nya bangårdspostkontorets inrättande syntes i varje fall icke böra inverka på tjänstens benämning eller lönegradsplacering.

Vidare erinrar lönenämnden, att lönenämnden i utlåtande den 16 mars 1925 angående då ifrågasatta ändringar i distriktsindelningen förordat, att samtliga postkupéer i de från Stockholm utgående och dit ankommande järnvägstågen

skulle läggas under postdirektörens i Stockholm förvaltningsområde. Denna omläggning anser lönenämnden böra vidtagas, även om någon förändring i övrigt av Stockholmsdistriktet icke skulle ifrågakomma.

Posttjänstemännens förening ifrågasätter bibehållande av såväl överkontrollören å postdirektionen som överpostmästaren och de båda förste kontrollörerna å postkontoret Stockholm 1, varjämte föreningen anser redogöraren vid nämnda postkontor böra hava förste kontrollörs tjänsteställning. Tillika framhåller föreningen vikten av att järnvägspostpersonalen vid de från Stockholm utgående järnvägslinjerna förläggas under Stockholms distrikt.

I enlighet med mitt tidigare principuttalande anser jag, att då Stockholms distrikt bibehålles oförändrat till sitt område, en ändrad organisation av postförhållandena därstädes kan och bör vidtagas för att vinna förenkling av de nuvarande förvaltningsanordningarna icke blott vid postdirektionen utan även vid postkontoret Stockholm 1. Av vad generalpoststyrelsen anfört framgår emellertid, att den i sådant syfte försöksvis tillämpade anordningen att låta postdirektören förrätta *samtliga* de med överpostmästarbefattningen vid postkontoret Stockholm 1 förenade göromål såväl ur organisatorisk som praktisk synpunkt befunnits mindre lämplig. En dylik anordning synes därför icke böra bibehållas. Genom att i stället, på sätt styrelsen nu ifrågasatt, på postdirektören överflytta endast de ärenden, som röra postförhållandena i det berörda postkontor underlydande landsområdet, och ersätta överpostmästaren med en postmästarbefattning av klass 1 A vinnes enligt min mening en ändamålsenlig lösning av förevarande organisationsfråga, varför jag anser mig böra förorda styrelsens förslag härutinnan.

Sedan generalpoststyrelsens nu föreliggande förslag avgavs, har fråga uppstått om indragning av de s. k. Stockholmsavdelningarna, vilka inom de till Stockholm ingående postkupéerna förarbeta den till Stockholm adresserade posten. Frågan om förläggande under Stockholms postdistrikt av de ambulanta postanstalterna å de från huvudstaden utgående järnvägslinjerna — en fråga, som jämväl berörts i lönenämndens nyss återgivna yttrande — har därigenom kommit i ett delvis nytt läge. Då det först efter närmare utredning kan bedömas, i vad mån nu berörda anordningar kunna öva inflytande på de arbetsuppgifter, som åligga distriktets ledning, har jag ansett det vara mest ändamålsenligt att avvakta resultatet av den i dessa frågor nu pågående utredningen, innan frågan om indragning av överkontrollörstjänsten vid postdirektionen i Stockholms distrikt upptages till prövning. Efter vad jag inhämtat skulle, därest överkontrollörstjänsten tillsvidare bibehålles, sådana åtgärder vidtagas, att den med överkontrollörstjänstens indragning avsedda besparingen i personalkostnader vid postdirektionen åstadkommes på annat sätt.

Vad styrelsen i övrigt i samband härmed föreslagit i fråga om utbyte eller indragning av tjänster vid postdirektionen och omförmälda postkontor föranleder ingen erinran från min sida. De nu förordade ändringarna torde böra tillämpas från och med den 1 juli 1927.

Departementsschefen.

**Indragning
av vissa be-
fattningar
vid post-
direktio-
nerna.**

Såsom förut omnämnts har *generalpoststyrelsen* till följd av de omläggningar och förenklingar i arbetssättet vid postdirektionerna, som styrelsen förmått sig vilja genomföra, ansett sig kunna föreslå betydande personalindragningar vid dessa förvaltningar. Härom anför styrelsen i huvudsak följande:

Under tiden 1910—1926 hade personalen vid de sex postdirektionerna ökat från 87 till 112. Av ökningen, 25 personer, vilken huvudsakligen tillkommit under krisåren, komme 14 på befattningshavare i lägst postexpeditörs grad och 11 på tjänstemän i lägre grader.

Flera omständigheter talade för att en reducering av personalen vid postdirektionerna nu kunde vidtagas. I detta hänseende ville styrelsen först framhålla, att det allmänna läget i fråga om postverkets verksamhet gäve förutsättningar för en dylik personalreducering. Arbetsmängden vid postdirektionerna vore i viss utsträckning beroende av huruvida några större förändringar påginge i fråga om omfattningen av postverkets driftsanordningar. Efter den utbyggnadsperiod av postverket, som ägt rum under årtiondena närmast före världskriget samt efter de förändringar, som vidtagits under krisårens abnorma trafikförhållanden, syntes postanordningarna och posttrafiken nu hava kommit i ett tämligen definitivt jämviktsläge, med all sannolikhet för en lång tid framåt. Postnätet torde nu, om man undantog vissa delar av det översta Norrland, hava fått sin slutgiltiga omfattning. I stort sett torde nämligen, utom i sagda del av landet, järnvägsbyggandet få anses avslutat, och de övriga faktorer, som skulle inverka på postnätets utveckling eller omläggning samt på postanordningarnas omfattning, nämligen en starkare utveckling av näringslivet och en mer betydande folkökning, komme helt säkert icke att göra sig mer avsevärt gällande. En följd av nu anförda förhållanden torde bliva, att det betydande arbete, som förut ålegat postdirektionerna på grund av postnätets och de redan befintliga postinrättningarnas utökning, numera i stort sett bortfallit. Såväl beträffande personal som postanordningar torde förhållandena inom distrikten bliva i det närmaste oförändrade. Postdirektionernas arbete komme alltså huvudsakligen att bestå i att inom en till omfattningen i det närmaste oförändrad ram ombesörja de löpande göromålen.

Jämte nu anförda mer allmänna omständigheter, som talade för en nedskrivning av distriktsförvaltningarnas förvaltningsapparat, hade åtskilliga under de senaste åren vidtagna åtgärder bidragit till arbetets minskning och förenkling. Sålunda hade enhetliga avlöningsbestämmelser numera införts för föreståndarna för lantpoststationer samt för gående lantbrevbärare, varigenom postdirektionernas arbete med lanttrafikärendena i hög grad förenklats. Den rikliga tillgången på arbetskraft, en faktor med vilken man utan tvivel kunde räkna för lång tid framåt, hade dessutom medfört en stor lättnad för postdirektionerna i deras uppgift att tillhandahålla reservpersonal för lokalförvaltningarna och järnvägsposten. Tillkomsten under de senare åren av bestämmelser om utvidgad befogenhet för postdirektionerna och postmästarna hade vidare icke obetydligt minskat arbetet vid distriktsförvaltningarna.

Styrelsen hade vidare, i enlighet med av Kungl. Maj:tt meddelat bemyndigande, för avsikt att utfärda föreskrifter angående ytterligare ökad befogenhet för postmästarna. Därjämte komme en ytterligare arbetsminskning för postdirektionerna att uppstå genom den avsevärda förenkling i handläggningen av vissa ärenden, som styrelsen ansåge böra vidtagas, vilken förenkling jämväl borde leda till att postdirektörernas och vederbörande biträdande tjänstemäns tjänsteresor finge en betydligt mindre omfattning än för närvarande.

Efter samråd med vederbörande postdirektörer har styrelsen därför beräknat, att, sedan samtliga nu anförda ifrågasatta omläggningar blivit genomförda,

skulle kunna indragas vid var och en av postdirektionerna i södra, västra, östra och mellersta distriktet fyra befattningar, nämligen en kontrollörs- samt tre postassistentbefattningar, vid norra distriktet efter uppdelningen i två distrikt, såsom ovan omförmälts, två kontrollörer, två postassistenter, en postexpeditör och en överpostiljon samt vid postdirektionen i Stockholm, förutom den förut omförmälde överkontrollören, en förste postassistentbefattning och två befattningar i lägre tjänstegrader.

Vad styrelsen sålunda ifrågasatt synes mig ändamålsenligt och torde därför i huvudsak böra genomföras. Styrelsens förslag i denna del torde böra prövas i samband med personalstaten för senare halvåret 1927. *Departementchefen.*

I detta sammanhang torde slutligen jämväl till behandling företagas uppkommen fråga om uppflyttning i högre klass av postkontoret i Liljeholmen.

Vid den omklassificering av postkontoren, som år 1926 fastställdes att tillämpas från och med den 1 juli samma år, hänfördes bland andra postkontoret i Liljeholmen till klass 3. De i denna klass placerade kontoren hade i stort sett ett efter vissa grunder beräknat poängtal från och med 120 till och med 159. Poängtalet för Liljeholmen utgjorde 121.

Uppflyttning av postkontoret i Liljeholmen till klass 2.

I skrivelse den 28 december 1926 har *generalpoststyrelsen* hemställt, att Liljeholmens postkontor måtte från och med den 1 juli 1927 uppflyttas i klass 2. Till stöd härför har styrelsen anfört:

»Den 1 oktober 1925 flyttades postkontoret, som dittills varit förlagt inom Brännkyrka församling, till Högalids församling i Stockholm, där det inrymdes inom egendomen nr 186 vid Hornsgatan. Denna ändrade förläggning av postkontoret hade till följd, att det kom att betjäna ej endast, såsom förut, invånarna i Liljeholmen och de söder därom belägna förorterna Gröndal, Aspudden, Mälarhöjden, Midsommarkransen (med Tellusborg) och Segeltorp utan även en stor del av befolkningen i Högalids församling. Därmed inträdde omedelbart en så betydande ökning av postkontorets rörelse, att dess poängtal, beräknat för tiden 1 oktober 1925—30 september 1926, uppgått till 171 poäng. Med anledning därav har ifrågasatts, huruvida icke postkontoret redan nu borde uppflyttas i klass 2.

Postdirektören i Stockholms distrikt, vilken hemställt, att generalpoststyrelsen måtte avgiva förslag till sådan uppflyttning av postkontoret, har i detta avseende anfört, bland annat, följande:

Vid flera tillfällen under de senaste åren har från befolkningens å Södermalm sida framförts önskemål om att ytterligare ett postkontor måtte inrättas vid Hornsgatan. Det nya postkontoret skulle för sådant fall förläggas någonstades i slutet av Hornsgatan i närheten av Hornstull, under det att postkontoret Stockholm 17, vilket för närvarande är förlagt till Hornsgatan nr 71, skulle flyttas något närmare Adolf Fredriks torg. Inrättandet av ett nytt postkontor skulle emellertid hava dragit med sig, förutom kostnader för lokal, ytterligare en postmästaravlönning ävensom kostnader för biträdande befattningar i olika grader. Genom den förflyttning av postkontoret i Liljeholmen till hitre sidan av Liljeholmsbron vid Hornsgatan, som skedde från och med den 1 oktober 1925, undgick man att inrätta ett nytt postkontor inom denna del av Södermalm.

På grund av flyttningen har emellertid postkontoret i Liljeholmen numera fått helt andra och mera vidgade uppgifter än som förut ålegat nämnda postkontor.

Det är fortfarande liksom förut postkontor för Liljeholmsområdet och de stora söder om Liljeholmen grupperade förorter, men har därjämte blivit ett egentligt Stockholmskontor och som sådant fått en del av Södermalm som helt nytt postområde. På grund av den nya trafik, som sålunda tillfallit postkontoret, har dess sammanlagda rörelse högst väsentligt ökats. Vid den nu verkställda beräkningen rörande poströrelsens omfattning vid postkontoret under tiden 1 oktober 1925—1 oktober 1926 eller alltså under första året efter förflyttningen har det, med tillämpande av enahanda grunder, som kommo till användning vid senaste postkontorsklassificering, visat sig, att postkontorets poängtal på grund av det utökade postområdet och den ökning av poströrelsen, som härigenom uppstått, i ett enda slag ökats från 121 till 171. Postkontoret bör sålunda numera rätteligen hänföras till andra klass.

Postdirektionen anser sig böra erinra därom, att den ökning av poströrelsen, som inträtt efter förflyttningen på grund av postkontorets utökade verksamhetsområde, icke endast kommer att äga fortbestånd utan med all säkerhet kommer att år för år ytterligare förmeras dels på grund av den allt fortgående utvecklingen av de södra förstadssamhällena och dels genom ytterligare bebyggelse i utkanterna av Södermalm vid Hornstull.

För egen del får generalpoststyrelsen framhålla, att postkontoret i Liljeholmen genom förflyttningen fått en så ändrad ställning, att det i viss mån kan anses såsom ett nytt postkontor. Genom förflyttningen har ock inrättandet av ett ytterligare postkontor kunnat undvikas. Det synes därför billigt, att postmästaren vid postkontoret får en mot den honom ålagda utökade uppgiften svarande ökning av sin lön. En uppflyttning av postkontoret från tredje till andra klassen skulle tillföra honom en inkomstökning — dyrtidstillägg inräknat — av omkring 1,070 kronor för år.

Det torde icke behöva befaras, att den inträdda ökningen av postkontorets rörelse är av tillfällig beskaffenhet. Både de södra förorterna och Högalids församling befinna sig i stark utveckling. Den åsyftade ändrade förläggningen av postkontoret Stockholm 17, vilken är avsedd att företagas vid ingången av oktober 1927, torde ock i sin mån komma att medföra en ökning av rörelsen vid postkontoret i Liljeholmen. Det må för övrigt meddelas, att under de två månader av år 1926 — oktober och november — som förflutit efter den tid, för vilken den nya poängberäkningen uppgjorts, rörelsen vid postkontoret avsevärt överstigit rörelsen därstädes under motsvarande månader av år 1925. Om postkontorets poängtal beräknas, icke, såsom skett, för tiden 1 oktober 1925—30 september 1926, utan för tiden 1 december 1925—30 november 1926, uppgår det sålunda till 176 poäng. Ur besparingssynpunkt har generalpoststyrelsen bestämt, att poststationen i Fittja, som nu lyder under postkontoret i Älvsjö, skall jämte postföringslinjen till Fittja från och med den 1 april 1927 förläggas under postkontoret i Liljeholmen. Denna förändring kommer att tillföra postkontoret ett ytterligare poängtal av 6.

Det kan möjligen anmärkas, att en omflyttning i klass av ett postkontor ej bör vidtagas, innan ny allmän omklassificering av postkontoren vidtages. Riksdagen har emellertid i sin skrivelse angående omklassificering av postkontoren m. m., nr 213, gjort följande uttalande: 'Måhända skall det visa sig, att efter genomförandet av det föreliggande omklassificeringsförslaget en omflyttning i klass av en eller annan anstalt kan på grund av inträffade växlingar i trafikrörelsen eller av eljest på anstaltens placering i klass inverkan omständigheter bli av behovet påkallad. I fråga om anstalter av sådan klass, att föreståndarbefattningarnas antal skall underställas riksdagens prövning, läser Kungl. Maj:t icke underlåta att, för så vitt en sådan omflyttning förutsätter ändring i antalet dylika föreståndarbefattningar, för riksdagen framlägga förslag i nu

berörda hänseende. I övrigt läser Kungl. Maj:t vara oförhindrad att, där grundad anledning därtill förefinnes, i samband med prövning av personalstaterna vidtaga mindre jämkningar i klassindelningen'. Hinder möter sålunda icke att redan nu överflytta ett postkontor från en klass till en annan. Särskilt i ett sådant fall som det föreliggande, då ett postkontors ändrade rörelse beror av en vidtagen, mera avsevärd ändring av dess område, synes en omflyttning i klass av postkontoret, redan innan en allmän omklassificering kommer till stånd, vara befogad.»

Lönenämnden har i utlåtande den 11 januari 1927 anfört följande:

»Lönenämnden måste ställa sig betänksam i fråga om lämpligheten av att redan nu företaga ändring i den av 1926 års riksdag beslutade allmänna omklassificeringen av postkontoren. Då emellertid den av styrelsen påvisade utökningen av postkontorets i Liljeholmen verksamhetsområde är så stark, att den på en gång lyft upp nämnda postkontor från att vara bland de minsta inom sin klass betydligt över den lägre poänggränsen inom närmast högre klass — ett förhållande, som torde mycket sällan komma att inträffa — har lönenämnden icke ansett sig böra framställa någon erinran mot att frågan om höjning i klass av sagda postkontor förelägges 1927 års riksdag till bedömande.

I betraktande av det för ifrågavarande postkontor senast gällande poängtalet (171) och den väntade ytterligare höjningen därav torde kontoret, på sätt styrelsen föreslagit, böra från och med den 1 juli 1927 hänföras till klass 2 (poängskala 160—199).

Lönenämnden har under hand inhämtat närmare upplysning i vad mån rörelsen vid andra postkontor än Liljeholmen rönt inverkan av eller kan väntas komma att undergå förändringar på grund av de i styrelsens föreliggande skrivelse omförmälda anordningarna. Enligt vad postdirektören i Stockholms distrikt meddelat, beröras förutom postkontoret i Liljeholmen allenast postkontoren Stockholm 17 och Stockholm 4 av sagda anordningar. Postkontoret Stockholm 17, som vid 1926 års klassificering bibehölls i klass 3 (poängskala 120—159), ehuru dess poängtal utgjorde allenast 111, utvisar för perioden $\frac{1}{10}$ 1925— $\frac{30}{9}$ 1926 poängtalet 117, vilket tal efter den av styrelsen tillämnade förflyttningen av kontoret väntas komma att stiga till omkring 135. Kontoret torde sålunda fortfarande böra tillhöra klass 3. Rörelsen vid postkontoret Stockholm 4, vilket kontor år 1926 på grund av det för år 1923 uträknade poängtalet, 214, hänfördes till klass I B (poängtal av minst 200), torde antagligen komma att undergå någon obetydlig minskning, medförande en sänkning av poängtalet med högst omkring 4 enheter. Även efter en dylik nedgång torde kontoret sålunda enligt de allmänna grunderna för klassificeringen böra bibehållas i klass I B.

De i styrelsens föreliggande framställning angivna förändringarna synas sålunda — så vitt av de utav postdirektören i Stockholm meddelade uppgifterna kan bedömas — icke komma att medföra någon inverkan beträffande klassificeringen av andra postkontor än Liljeholmen.»

Den omklassificering, som föregående år genomfördes, avsåg att åstadkomma en rättvis uppdelning av postanstalterna på de olika, för föreståndarens löneställning bestämmande klasserna och grundade sig på en med hänsyn till då föreliggande förhållanden gjord jämförelse mellan samtliga postanstalters rörelse. Det läser därför vara uppenbart, att en rubbning på enstaka punkter i regel bör undvikas, innan en ny allmän klassificering, grundad på en liknande allmän jämförelse, kommer till stånd, enär det i annat fall kan befaras,

Departementschefen.

att därigenom och med hänsyn till poströrelsens allmänna utveckling det riktiga förhållandet anstalterna emellan rubbas. Enbart en vid viss anstalt konstaterad trafikökning bör sålunda icke föranleda denna anstalts uppflyttning. Allenast då särskilda förhållanden tillkommit, synes en förändring undantagsvis kunna vara påkallad.

Beträffande nu föreliggande fall framgår av handlingarna, att vid beslutet om den nya klassificeringen hänsyn icke kunnat tagas till verkningarna av den kort därefter skedd förflyttningen och därmed följande utökningen av verksamhetsområdet för Liljeholmens postkontor. Numera har det emellertid visat sig, att på grund av nämnda förändring postkontorets rörelse uppgått till sådan omfattning, att kontoret kan anses fullt jämställt med de större kontoren inom klass 2. Det är jämväl berättigad anledning antaga, att kontorets rörelse icke kommer att nedgå. Med hänsyn till de särskilda förhållanden, som sålunda föreligga och då några konsekvenser av postkontorets höjning i klass icke torde behöva befaras, anser jag mig kunna tillstyrka, att omförmälda postkontor från och med den 1 juli 1927 uppflyttas till klass 2.

Vid bifall till vad sålunda här ovan i olika hänseenden förordats skulle förändringarna i antalet nedannämnda befattningar vid postverket bliva följande:

Lönegrad	Befattning	Nuvarande antal	Föreslaget antal	Ökning	Minskning
29	Postdirektör	6	7	1	—
28	Ombudsman	1	—	—	1
	Byrådirektör och ombudsman	—	1	1	—
26	Förste aktuarie	—	1	1	—
	Intendent	—	1	1	—
	Sekreterare	4	5	1	—
25	Överpostmästare	3	2	—	1
	Postmästare av klass 1 A	7	8	1	—
24	Förste aktuarie	3	—	—	3
	Intendent	2	—	—	2
22	Sekreterare	4	3	—	1
	Förste kontrollör	14	14	—	—
	Postmästare av klass 2	49	51	2	—
21	Aktuarie	2	1	—	1
	Förrådsförvaltare	1	—	—	1
	Huvudkassör	—	1	1	—
	Notarie	8	6	—	2
	Registrator	1	—	—	1
	Revisor	7	4	—	3
	Revisor och bokhållare	3	2	—	1
	Summa	115	107	9	17

Den av mig sålunda förordade omorganisationen skulle i jämförelse med den av generalpoststyrelsen föreslagna ställa sig något gynnsammare i driftkostnadshänseende.

Genomförandet av de av mig förordade förslagen skulle medföra vissa förändringar i den vid gällande avlösningsreglemente för kommunikationsverken fogade tjänsteförteckningen. I överensstämmelse med vad nästlidet år skedde

beträffande av omklassificeringen av postkontoren m. m. föranledda ändringar i nämnda avlöningsreglemente torde Kungl. Maj:t böra bemyndigas att i berörda tjänsteförteckning vidtaga de ändringar, som föranledas av riksdagens i förevarande ämnen fattade beslut.

Departementschefens hemställan.

Under åberopande av vad jag sålunda i skilda avseenden anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1:o besluta, med tillämpning från och med den 1 juli 1927, att i den vid avlöningsreglementet den 19 juni 1919 för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk fogade tjänsteförteckningen skola vid postverket upptagas följande nya befattningar, nämligen:

- i 26:e lönegraden: förste aktuarie, intendent,
- » 21:a » : huvudkassör,
- » 15:e » : materialförvaltare,
- » 12:e » : förrådsmästare,
- » 11:e » : kansliskrivare;

att den i nyssnämnda förteckning vid postverket upptagna befattningen ombudsman skall erhålla benämningen byrådirektör och ombudsman;

att ur tjänsteförteckningen skola vid postverket utgå följande befattningar, nämligen:

- ur 24:e lönegraden: förste aktuarie, intendent,
- » 21:a » : förrådsförvaltare, registrator;

2:o besluta, att antalet av följande befattningar vid postverket skall från och med den 1 juli 1927 utgöra:

postdirektör	7
byrådirektör och ombudsman	1
förste aktuarie	1
intendent	1
sekreterare i 26:e lönegraden	5
överpostmästare	2
postmästare av klass 1 A	8
sekreterare i 24:e lönegraden	3
postmästare av klass 2	51
aktuarie	1
huvudkassör	1
notarie	6
revisor	4
revisor och bokhållare	2:

3:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda de övergångsbestämmelser, som vid genomförande av ovanberörda ändringar erfordras; samt

4:o) bemyndiga Kungl. Maj:t att i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen vidtaga de ändringar, som föranledas av riksdagens beslut beträffande befattningar vid postverket.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.